

Služba Skupštine Crne Gore

Istraživački rad:

Socijalna davanja u zemljama članicama Evropske unije

Podgorica, januar 2013. godine

Broj: 01/2013

Klas. br: 00-52/13-

Datum: januar 2013. godine

Pripremio: Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju

**Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore*

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Glavni nalazi istraživanja.....	6
2. Komparativni pregled	9
2.1 Dječiji dodatak	9
2.1.1 Zemlje za koje su podaci dobijeni putem mreže ECPRD	9
2.1.2 Ostale zemlje članice Evropske unije	20
2.2 Porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo.....	24
2.3 Materijalno obezbjeđenje (finansijska pomoć porodicama)	35
Prilog 1. Visina dječijeg dodatka u zemljama članicama EU i odnos sa prosječnom zaradom u zemlji	48
Prilog 2. Trajanje odsustva i visina naknade zarade koja se isplaćuje zaposlenom za porodiljsko odsustvo	52
Prilog 3. Trajanje odsustva i visina naknade zarade koja se isplaćuje zaposlenom za roditeljsko odsustvo.....	54
Prilog 4. Materijalno obezbjeđenje – finansijska pomoć porodicama i odnos sa prosječnom zaradom u zemlji	57
Izvori informacija.....	60

Uvod

Pravo na socijalno obezbjeđenje podrazumijeva pravo na socijalno osiguranje i pravo na socijalnu pomoć. Iako spadaju u istu kategoriju, ova prava razlikuju se u prvom redu po načinima na koje se prikupljaju sredstva za njihovo ostvarivanje. Socijalno osiguranje obezbjeđuje se tako što zaposleni izdvajaju dio svog dohotka da bi sebi i članovima porodica obezbijedili odgovarajuću naknadu u slučaju nepredviđenih situacija. Za razliku od socijalnog osiguranja, socijalna pomoć predstavlja naknadu koju pojedinci dobijaju na osnovu svog položaja (npr. nezaposlenosti) i za to nemaju obavezu sopstvenog izdvajanja pošto su izvor za socijalnu pomoć javni fondovi koji se popunjavaju iz poreza. Jedno od prava koje se ostvaruje na osnovu socijalne pomoći je materijalno obezbjeđenje.

Evropska socijalna povelja veoma detaljno reguliše pravo na socijalno obezbjeđenje i predviđa da države treba da osiguraju efikasno ostvarivanje prava na socijalnu pomoć svakom licu koje nema dovoljno sredstava ili nije sposobno da obezbijedi ta sredstva (čl. 13 stav 2).

Zbog značaja koji se pridaje porodici, kao osnovnoj jedinici društva, predviđena je posebna zaštita djece i majki u vrijeme zasnivanja porodice i tokom podizanja djece. Evropska socijalna povelja (član 16) predviđa obavezu država da unapređuju ekonomsku i socijalnu zaštitu porodičnog života putem odgovarajućih poreskih i drugih olakšica ili sličnih mjera koje imaju za cilj poboljšanje uslova za razvoj porodice.

Prema Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima država je dužna da majkama obezbijedi odsustvo prije i nakon rođenja djeteta uz adekvatna davanja socijalnog osiguranja. Evropska socijalna povelja još detaljnije reguliše pravo zaposlene žene na zaštitu materinstva tako što obavezuje ugovorne strane da obezbijede majkama plaćeno odsustvo ili pruže nadoknadu iz socijalnog osiguranja ili fondova. Cilj je zaštita majke u najosjetljivijem periodu života i obezbjeđivanje prihoda.¹

Ovaj dokument pruža pregled zakonskih rješenja u zemljama članicama Evropske unije, koja se odnose na socijalnu politiku davanja i to davanja u vidu dodatka za djecu, dodatka za porodice koje ostvaruju pravo na materijalno obezbjeđenje, kao i isplata naknada tokom porodijskog, odnosno roditeljskog odsustva.

¹ V. Dimitrijević, D. Popović, T. Papić, V. Petrović „Međunarodno pravo ljudskih prava“, Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, 2007, str. 315-322

Sa namjerom da prikupi što više informacija o zakonskim rješenjima u vezi sa pomenutom problematikom, Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju Skupštine Crne Gore uputio je posredstvom mreže Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju (ECPRD) upitnik² na adrese nacionalnih parlamenata 27 zemalja članica Evropske unije.

Upitnik je sadržao pitanja koja su se odnosila na:

- visinu i korisnike dodatka za djecu, uključujući odnos visine dodatka i prosječne zarade u državi;
- visinu sredstava koja se isplaćuju zaposlenom za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo, uključujući visinu sredstava koja se refundiraju poslodavcu po osnovu isplate naknade zarade zaposlenom za porodijsko, odn. roditeljsko odsustvo, i
- visinu materijalnog obezbjeđenja za lica koja su sposobna za rad, uključujući odnos visine materijalnog obezbjeđenja sa prosječnom zaradom u državi.

Na osnovu prikupljenih odgovora, Odsjek je obradio podatke iz 16 zemalja članica EU: Austrije (*Österreichisches Parlament*), Belgije (*Chambre des representants i Senate*), Danske (*Folketinget*), Estonije (*Riigikogu*), Finske (*Suomen eduskunta*), Grčke (*Hellenic Parliament*), Irske (*Houses of Oireachtas*), Italije (*Senato i Camera dei Deputati*), Letonije (*Saeima*), Litvanije (*Seimas*), Mađarske (*National Assembly*), Njemačke (*Bundestag i Bundesrat*), Rumunije (*Camera Deputatilor*), Slovenije (*Državni zbor*), Španije (*Congreso de los Diputados*) i Ujedinjenog Kraljevstva (*House of Commons*).

U cilju pružanja što kvalitetnije i obimnije informacije u vezi sa programom dječijeg dodatka u zemljama Evropske unije, pored podataka prikupljenih putem ECPRD mreže korišćeni su podaci sa internet stranica Evropske Alijanse za porodice (eng. *European Alliance for Families*³). Sakupljene informacije su obrađene i rezimirane za 26 zemalja, a potom predstavljene tabelarno sa glavnim nalazima istraživanja (Prilog 1) i u vidu komparativnog pregleda.

Na sličan način, predstavljene informacije u vezi sa porodijskim, odnosno roditeljskim odsustvom obuhvataju podatke dobijene putem ECPRD odgovora, dopunjene podacima sa internet stranica Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (eng. *Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD*⁴). Tabelarnim prikazom glavnih nalaza istraživanja u vezi sa porodijskim, odnosno roditeljskim odsustvom (Prilog 2 i 3) obuhvaćeno je 27, odnosno 24 zemlje članice EU, dok su komparativnim pregledom u nastavku predstavljene zemlje koje su dale precizne odgovore putem ECPRD mreže.

² ECPRD Request no. 2191 *Social Welfare in EU Member States (financial support for the family)*, January 7, 2013

³ http://europa.eu/familyalliance/countries/index_en.htm (23.1.2013)

⁴ *Key characteristics of parental leave systems*, OECD - Social Policy Division - Directorate of Employment, Labour and Social Affairs
<http://www.oecd.org/social/socialpoliciesanddata/oecdfamilydatabase.htm> (23.1.2013)

Što se tiče obrađenih podataka u vezi sa socijalnim davanjima, ovim istraživanjem obuhvaćene su samo zemlje koje su pružile odgovore putem ECPRD-a. Takođe, rezimirani podaci predstavljeni su tabelarno (Prilog 4), kao i u vidu komparativnog pregleda.

U nastavku ovog dokumenta predstavljeni su glavni nalazi istraživanja, komparativni pregled zemalja Evropske unije za svako pitanje ponaosob, kao i tabelarni prikazi glavnih nalaza istraživanja, takođe posebno za svako pitanje.

Na kraju, treba još jednom naglasiti da je dio socijalne politike koji je tema ovog istraživanja izuzetno kompleksan i različit od zemlje do zemlje. Modeli i kategorije naknade za porodijsko odsustvo, dječijeg dodatka i finansijske podrške porodici često su vrlo različite po obuhvatu, korisnicima, kao i po uslovima pod kojima se dodjeljuju. Uz to, u ovakvim istraživanjima, čiji su izvor podataka odgovori i informacije dati na engleskom jeziku, mogu se pojaviti terminološke nedosljednosti, usljed različitog prevoda stručnih termina u različitim zemljama.

Takođe, ovim istraživanjem obuhvaćen je veliki broj zemalja, odnosno skoro sve zemlje Evropske unije, pri čemu preko mreže ECPRD nijesu dobijeni odgovori od 11 zemalja, dok je među dobijenim odgovorima bilo onih sa nepotpunim ili nepreciznim podacima. Sa ciljem da obezbijedi što kompletniji pregled, Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju nastojao je, koliko je bilo moguće, da nedostajuće podatke obezbijedi iz drugih izvora, prvenstveno sa zvaničnih internet prezentacija, te da sakupljeno obilje podataka obradi, sistematizuje i prezentira na što pregledniji način.

Zbog svih ovih razloga, treba imati u vidu da su u prezentiranim podacima moguće izvjesne nepreciznosti, kao i da dati podaci nijesu uvijek u potpunosti uporedivi.

1. Glavni nalazi istraživanja

Programi dječijeg dodatka se međusobno razlikuju širom Evrope, pa su samim tim negdje uslovljeni prihodima i imovinom (Portugal, Slovenija), u nekim sistemima ne pravi se razlika između porodica sa manje i više djece (Finska, Danska), a u nekima veće dodatke dobijaju porodice sa više djece (Belgija, Francuska, Mađarska, Španija, Švedska).

Prema prikupljenim podacima, na nivou Evropske unije jedino Italija nema zakonom regulisano pravo na dječiji dodatak, dok ostale zemlje isplaćuju dodatke, sa izuzetkom Bugarske, Grčke, Mađarske i Letonije koje su transformisale dječiji dodatak u posebne socijalne beneficije namijenjene djeci. Dječiji dodatak se u okviru Unije isplaćuje na nedjeljnom, mjesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou i njegova visina, uglavnom, zavisi od broja djece i njihovog uzrasta. Podaci ukazuju na različite uslove ostvarivanja dječijeg dodatka, koji variraju od zemlje do zemlje.

U pojedinim zemljama, pravom na dječiji dodatak obuhvaćena su sva maloljetna djeca bez obzira na prihode njihovih roditelja (Danska, Austrija, Njemačka), dok su određene zemlje (Ujedinjeno Kraljevstvo, Portugal, Malta) jasno ograničile prihode iznad kojih se dječiji dodatak ukida. Posebnim odredbama većina zemalja regulisala je dodatke za djecu sa smetnjama u razvoju, kao i dopunske dječije dodatke za porodice sa velikim brojem članova i prihodima ispod prosjeka. Visina dječijeg dodatka po djetetu, na mjesečnom nivou, kreće se od 9,95 eura u Rumuniji do 184 eura koliko iznosi u Njemačkoj. Zemlje koje izdvajaju približan odnos kao što je slučaj u Rumuniji su Češka i Poljska, dok Danska, Austrija i Belgija u tom smislu prate Njemačku.

Kada je u pitanju visina isplate naknada za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo u zemljama Evropske unije, prema prikupljenim podacima, koji sadrže informacije o trajanju, visini, te kriterijima za isplatu naknade po osnovu porodijskog, odnosno roditeljskog odsustva, može se uočiti da pravila za korišćenje prava po osnovu roditeljskog i porodijskog odsustva variraju širom Evrope. Dužina trajanja porodijskog odsustva razlikuje se od zemlje do zemlje i kreće se od najmanje 15 sedmica u Belgiji do 68 sedmica u Bugarskoj. U svih 27 članica porodijsko odsustvo je plaćeno, iako se kriterijumi za isplatu i visina naknade značajno razlikuju.

U većem broju zemalja (Belgija, Kipar, Estonija, Njemačka, Mađarska, Letonija, Luksemburg, Holandija, Malta, Poljska, Mađarska) naknada za porodijsko odsustvo isplaćuje se svim osiguranim ženama, dok se, na primjer, u Češkoj i Slovačkoj naknada za porodijsko odsustvo isplaćuje svim rezidentkinjama. Sa druge strane, pojedine zemlje kao uslov za isplatu naknade navode broj uplaćenih doprinosa u određenom vremenskom periodu (Irska, Španija). Što se tiče visine naknade za porodijsko odsustvo, moguće je izdvojiti zemlje koje zaposlenoj, tokom odsustva, isplaćuju naknadu u visini od 100% zarade zaposlenog (Austrija, Danska, Estonija, Francuska, Holandija, Kipar, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Poljska, Slovenija, Španija), uz napomenu da neke od njih utvrđuju

ograničenje u pogledu maksimalnog iznosa naknade. U pojedinim zemljama, zaposleni ima pravo na naknadu u visini od 80% zarade (Italija, Švedska), 69% (Češka), dok visina naknade u Njemačkoj zavisi od prihoda porodice, a utvrđeno je da ne može biti manja od 300 niti veća od 1.800 eura.

U pogledu dužine trajanja roditeljskog odsustva i isplaćivanja naknade, zemlje članice Evropske unije se takođe razlikuju. Shodno tome, neke članice EU predviđaju roditeljsko odsustvo u trajanju od tri godine po roditelju (Francuska, Španija), tri godine za porodicu (Poljska), šest mjeseci po roditelju (Luksemburg, Italija), tri mjeseca po roditelju (Belgija), kao i mogućnost skraćenog radnog vremena (Danska, Portugal).

Roditeljsko odsustvo u većini zemalja je plaćeno, a visina naknade, između ostalog, zavisi od perioda korišćenja. U pojedinim zemljama isplaćuje se naknada u visini od 100% prosječne zarade (Estonija), 70% prethodne mjesečne zarade zaposlenog (Češka), dok sa druge strane u nekim zemljama postoji paušalna isplata (Luksemburg). Roditeljsko odsustvo u Holandiji, Irskoj, Španiji i Ujedinjenom Kraljevstvu nije plaćeno.

Prema prikupljenim podacima o socijalnim davanjima, može se primijetiti da se ona razlikuju od zemlje do zemlje u pogledu vrste finansijske podrške, uslova koje je potrebno ispuniti u cilju dobijanja pomoći, ograničenja trajanja naknade, te visine iznosa. U zemljama Evropske unije koje su obuhvaćene istraživanjem, najčešće predviđene kategorije socijalnih davanja su naknade za zadovoljenje osnovnih životnih potreba namijenjene licima bez prihoda ili sa niskim prihodima (Belgija, Estonija, Italija, Rumunija, Slovenija, Ujedinjeno Kraljevstvo), zatim naknade za nezaposlene (Danska, Irska, Slovenija), kao i razne vrste finansijske podrške porodici u vidu porodičnih naknada (Grčka, Mađarska, Njemačka, Rumunija), te specifične vrste socijalne pomoći namijenjene pojedinim kategorijama članova domaćinstva (Mađarska, Španija).

Visina iznosa socijalnih davanja varira u zavisnosti od broja članova domaćinstva i prihoda porodice, pa su u tom kontekstu najveća izdvajanja, na mjesečnom nivou, u Belgiji (801,31 euro po osobi), a najmanja u Rumuniji (28,54 eura po osobi). Što se tiče socijalnih davanja za nezaposlene, Irska izdvaja 188 eura po osobi, na nedjeljnom nivou, a Slovenija nešto više od 200 eura, na mjesečnom nivou.

U pojedinim zemljama, socijalna davanja nemaju ograničeno trajanje (Belgija, Irska, Italija), već se isplaćuju korisnicima sve dok korisnici zadovoljavaju potrebne uslove ili dok postoje sredstva opredijeljena za finansiranje date naknade. Sa druge strane, u Sloveniji se finansijska podrška u vidu socijalne pomoći daje u ograničenom vremenskom periodu, u zavisnosti od okolnosti.

Glavni nalazi istraživanja prikazani su tabelarno na kraju dokumenta, i to:

- Dječiji dodatak (Prilog 1);
- Porodiljsko odsustvo (Prilog 2);
- Roditeljsko odsustvo (Prilog 3);
- Socijalna davanja (Prilog 4).

2. Komparativni pregled

2.1 Dječiji dodatak

2.1.1 Zemlje za koje su podaci dobijeni putem mreže ECPRD

Austrija

Roditelji koji su austrijski državljani imaju pravo na porodični dodatak za njihovu djecu dok ona ne postanu punoljetna, bez obzira na primanja, ako imaju prebivalište u Austriji i ako je dijete stalno nastanjeno u Austriji.

Porodični dodatak se može odobriti djeci dok ne postanu punoljetna ili, u slučaju da se osposobljavaju za budući posao dok ne napune 24 godine. Postoje izuzetni slučajevi u kojima je porodični dodatak odobren i do 25 godina starosti. Takav porodični dodatak namijenjen je osobama koje služe vojni ili civilni rok, u slučaju porođaja, djeci sa teškim invaliditetom, u slučaju da je dijete upisano na program studija u trajanju od najmanje deset semestara a završava program u minimalnom predviđenom vremenu, pod uslovom da se upis dogodio u godini u kojoj je dijete napunilo 19 godina, ili ako dijete obavlja volonterski rad u neprofitnoj privatnoj organizaciji. Ne postoji starosna granica za punoljetnu djecu koja su nesposobna da se samostalno finansijski izdržavaju.

Porodični dodatak tj. dječiji dodatak varira u zavisnosti od uzrasta djeteta. Opšti porodični dodatak iznosi 105,40 eura. Iznos od 112,70 eura dodjeljuje se za djecu preko tri godine starosti, a odgovarajući iznosi za djecu stariju od 10 i preko 19 godina su 130,90 i 152,70 eura. Visina dječijeg dodatka zavisi od ukupnog broja djece i izračunava se po posebnoj skali (eng. *sibling supplement scale*). Pored osnovne mjesečne naknade, mjesečni iznosi koje dobijaju porodice su: 12,80 eura za dvoje djece, 47,80 eura za troje djece (12,80 eura + 35), kao i 97,80 eura za četvoro djece (12,80 + 35 + 50) i 50 eura za svako sljedeće dijete. Za djecu sa teškim invaliditetom dopunski dodatak iznosi 138,30 eura mjesečno.

Bonus za svako rođeno dijete nakon drugog, odnosno dodatna naknada na porodični dodatak isplaćuje se pod uslovom da nije premašen definisani prag prihoda (za 2013. godinu: 55.000 eura). Bonus iznosi 20 eura po djetetu mjesečno i svako dijete nakon toga.

Poreski kredit za djecu u iznosu od 58,40 eura po djetetu mjesečno se prenosi zajedno sa porodičnog dodatka bez potrebe za zasebnim zahtjevom. To nije dodatak u strogo smislu te riječi, ali je „negativni porez“ isplaćen direktno svim roditeljima koji imaju pravo na materijalno obezbjeđenje porodice.

Belgija

Dječiji ili porodični dodatak je namijenjen svakom djetetu do 18 godina, bez uslova. Oni imaju pravo na porodične dodatke do 31. avgusta u godini u kojoj navršše 18 godina starosti.

Mladi od 18 do 25 godina moraju ispuniti određene uslove kako bi nastavili da primaju ove pogodnosti: moraju pohađati nastavu i obuku, ne mogu raditi skraćeno radno vrijeme, jer će birati između zarađenog prihoda ili smanjenog socijalnog dodatka.

Trenutno, porodični dodatak na mjesečnoj osnovi iznosi:

- 90,28 eura za prvo dijete,
- 167,05 eura za drugo dijete i
- 249,41 eura za svako dijete poslije trećeg.

Danska

Zakonodavstvo u Danskoj propisuje da svako dijete ima pravo na dječiji dodatak. Iznos ne zavisi od primanja roditelja, već zavisi od uzrasta djeteta. Dječiji dodatak za 2013. godinu iznosi:

- 0-2 godine: 573 eura po kvartalu;
- 3-6 godina: 453 eura po kvartalu;
- 7-14 godina: 357 eura po kvartalu;
- 15-17 godina: 119 eura po kvartalu.

Dječiji dodatak će od 1. januara 2014. godine biti smanjen djeci čiji roditelji zarađuju više od 93.333 eura godišnje.

Žena u Danskoj, u prosjeku, zarađuje 26 eura po satu, dok muškarac zarađuje 31 euro, takođe po satu.

Estonija

Položaj porodica u Estoniji predmet je povećanog interesovanja Vlade tokom posljednje decenije. Stoga, glavni cilj u oblasti porodične politike Estonije je obezbjeđivanje kvalitetnog života za porodice i djecu. U tom kontekstu, sprovodi se niz političkih mjera koje doprinose unapređenju kvaliteta života porodica i ohrabruju roditelje da imaju više djece. Jedna od mjera je i kvalitetna šema

naknada za roditeljsko odsustvo. Istovremeno, podrška djeci ostaje na istom nivou godinama, pa je finansijska situacija porodica unaprijeđena, bez obzira na to što se Estonija oporavlja od ekonomske krize.⁵

Zakon o porodičnim naknadama⁶ ima za cilj da porodicama sa djecom obezbijedi djelimičnu nadoknadu troškova u vezi sa brigom, odrastanjem i obrazovanjem djece.

Pravo na finansijsku podršku porodici u Estoniji, u skladu sa Zakonom, imaju: stalni rezidenti, stranci koji borave u Estoniji, a imaju privremenu boravišnu dozvolu ili koji borave u zemlji u skladu sa posebnim odredbama Zakona o strancima, kao i stranci koji borave u Estoniji na osnovu prava privremenog boravka.

Takođe, članovi porodice ili djeca koja ne žive u porodici zbog školovanja u inostranstvu imaju pravo da primaju finansijsku podršku, ukoliko ne primaju finansijsku podršku od države u kojoj borave.

Vrste porodičnih naknada u skladu sa Zakonom su: mjesečne naknade i jednokratne naknade.

Mjesečne porodične naknade su: dječiji dodatak, dodatak za njegu djeteta, dodatak za dijete samohranog roditelja, dodatak za dijete pripadnika odbrambenih snaga Estonije, dodatak za dijete pod hraniteljstvom ili starateljstvom⁷ i roditeljski dodatak za porodice sa sedmoro ili više djece.

Jednokratna finansijska podrška porodici obuhvata: dodatak za novorođeno dijete, dodatak za usvajanje djeteta i dodatak za samostalno započinjanje života⁸.

Finansijska podrška namijenjena porodici obezbjeđuje se iz budžeta države, kroz budžet Ministarstva za socijana pitanja. Dodatak za dijete pripadnika odbrambenih snaga Estonije finansira se iz budžeta države, kroz budžet Ministarstva odbrane.

U skladu sa Zakonom o porodičnim naknadama, pravo na dječiji dodatak, koji se isplaćuje mjesečno, ima svako dijete od rođenja do navršenih 16 godina života. Ukoliko dijete pohađa osnovnu, srednju ili stručnu školu ima pravo na primanje dječijeg dodatka do navršenih 19 godina. U slučaju kada dijete napuni 19 godina, dodatak se isplaćuje do kraja školske godine.

⁵ Estonia: child and family benefits set to become most important next political issue, available at: http://europa.eu/familyalliance/countries/estonia/index_en.htm (15.1.2013)

⁶ State Family Benefits Act <http://www.legaltext.ee/text/en/X60007K5.htm> (15.1.2013)

⁷ Dodatak za hraniteljstvo plaća se za dijete bez roditeljskog staranja, ukoliko je utvrđeno starateljstvo ili ukoliko je stupio na snagu ugovor o hraniteljstvu. Dodatak se isplaćuje dok dijete navrší 18 godina života.

⁸ Ovu vrstu naknade dobijaju mladi ljudi koji su odrasli u sirotištu, pod starateljstvom ili hraniteljstvom u trenutku kada započinju samostalni život.

Za prvo i drugo dijete u porodici isplaćuje se dvostruki iznos dječijeg dodatka, odnosno 19,18 eura. Za treće i svako naredno dijete isplaćuje se šestostruki iznos dječijeg dodatka, odnosno 57,54 eura. Dječiji dodatak u 2012. godini iznosio je 9,52 eura⁹.

Djeca samohranih roditelja imaju pravo na dvostruki iznos dječijeg dodatka, odnosno 19,18 eura.

Dodatak za brigu o djetetu je mjesečni dodatak koji se isplaćuje tokom roditeljskog odsustva. Dodatak za njegu djeteta je u 2012. godini iznosio 76,70 eura. Ova vrsta naknade isplaćuje se jednom od roditelja:

- polovina iznosa dodatka za brigu o djetetu za svako dijete uzrasta do tri godine, ukoliko roditelj podiže jedno ili više djece do tri godine (38,35 eura);
- četvrtina iznosa dodatka za brigu o djetetu za svako dijete uzrasta od tri do osam godina, ukoliko roditelj pored toga podiže jedno ili više djece uzrasta do tri godine (19,18 eura);
- četvrtina iznosa dodatka za brigu o djetetu za svako dijete uzrasta od tri do osam godina ukoliko roditelj podiže troje ili više djece koja imaju najmanje tri godine i dobijaju dječiji dodatak u porodici koja ima troje ili više djece (19,18 eura);
- roditelj koji prima dodatak za brigu o djeci ima pravo na dodatnu naknadu za brigu o djetetu u iznosu od 6,40 eura mjesečno za svako dijete do godinu dana.

U porodici koja ima dvoje djece, dodatak za brigu o djeci isplaćuje se, takođe, djeci do osam godina dok mlađe dijete napuni tri godine. Ukoliko u porodici ima troje ili više djece koja primaju dječiji dodatak, dodatak za brigu o djeci isplaćuje se za svu djecu dok navršu osam godina. Ukoliko dijete navršu osam godina tokom tekuće školske godine, dodatak za brigu o djeci isplaćuje se do kraja školske godine.

Dodatak za porodicu sa sedmoro ili više djece isplaćuje se mjesečno roditelju, hranitelju ili staratelju koji odgaja najmanje sedmoro ili više djece koja primaju dječiji dodatak (168,74 eura).

Tokom perioda plaćenog roditeljskog odsustva, roditelji ne dobijaju dodatak za brigu o djetetu za dijete za koje se isplaćuje naknada za roditeljsko odsustvo. Dječiji dodatak i ostale vrste finansijske podrške isplaćuju se istovremeno sa naknadom za roditeljsko odsustvo.

⁹ Zakon predviđa da prilikom utvrđivanja iznosa dječijeg dodatka za narednu godinu, novi iznos dječijeg dodatka ne može biti manji od postojećeg.

Mjesečni dodatak za dijete pripadnika odbrambenih snaga Estonije iznosi 47,94 eura, dok dodatak za dijete pod hraniteljstvom ili starateljstvom iznosi 191,80 eura.

Što se tiče jednokratne finansijske pomoći, dodatak za novorođeno dijete i dodatak za usvojeno dijete iznose po 320 eura, dok dodatak za započinjanje samostalnog života iznosi 383,60 eura.¹⁰

Finska

U skladu sa zakonom, dječiji dodatak je dostupan djeci do 17 godina i finansira se iz državnih fondova. Institucije odgovorne za socijalno osiguranje isplaćuju ove dodatke u slučaju da je dijete mlađe od 17 godina i da živi u Finskoj. Dječiji dodatak, na mjesečnom nivou, za jedno dijete iznosi 104,19 eura, dok je za drugo dijete 115,13 eura, za treće 146,91, četvrto dijete 168,27 i svako sljedeće 189,63 eura. Samohranim roditeljima se, u korist djeteta, dodatak povećava za 48,55 mjesečno. Osoba koja se nalazi u vanbračnoj zajednici u skladu sa zakonom se ne smatra samohranim roditeljem.

Grčka

Postoje dvije vrste dječijeg dodatka:

I Naknada za podršku po jednom djetetu

Akt br. 4093/2012 „Odobrenje srednjoročne fiskalne strategije 2013-2016. – Hitne mjere za primjenu zakona 4046/2012 i srednjoročne fiskalne strategije 2013-2016.“ (OG 222/A/12-11-2012) je uveo novu šemu nazvanu „naknada za podršku po jednom djetetu“, koji je zamijenio brojne porodične naknade koje su danas ukinute.

Naknada za pomoć po jednom djetetu isplaćuje se uzimajući u obzir brojne parametre, kao što su: broj izdržavane djece, indeks jednakosti, ekvivalentnost dohotka i kategorija porodica po visini prihoda.

Iznosi za „naknadu za podršku jednom djetetu“ su dati kao sljedeći:

- 40 eura mjesečno za jedno izdržavano dijete;
- 80 eura mjesečno za dva izdržavana djeteta;
- 130 eura mjesečno za tri izdržavana djeteta;

¹⁰ Ministry of Social Affairs <http://www.sm.ee/eng/activity/working-and-managing/social-insurance/family-benefits/types-of-family-benefits.html> (15.1.2013)

- 180 eura mjesečno za četiri izdržavana djeteta;
- za svako dijete rođeno nakon četvrtog isplaćuje se mjesečni dodatak od 60 eura.

II Naknada za nezaštićenu djecu

Akt 4051/1960 (OG 68, A') propisuje naknadu za nezaštićenu djecu. Mjesečna naknada u iznosu od 44 eura se isplaćuje djeci (koja su lišena roditeljske njege iz bilo kojeg razloga) do navršenih 16 godina starosti, uzevši u obzir da je mjesečni porodični dodatak manji od 235 eura (za dva člana porodice) – uvećan za 20 eura za svakog dodatnog člana, umanjenog za bilo koji iznos plaćen za zakup.

Irska

Univerzalna naknada za djecu (dječiji dodatak) isplaćuje se za svako dijete. Dječiji dodatak se isplaćuje roditeljima i starateljima djece do 16 godina ili do 18 godina ukoliko je dijete na redovnom školovanju ili ima smetnje u razvoju. Budžetom za 2013. godinu predviđeno je smanjenje iznosa dječijeg dodatka na 130 eura po djetetu za prvo, drugo i treće dijete. Za četvrto i svako naredno dijete, mjesečni dječiji dodatak iznosi 140 eura. Dječiji dodatak za blizance izračunava se kada se mjesečni iznos dječijeg dodatka pomnoži sa 1,5 (130 eura x 1,5 = 195 eura). Od 2014. godine, mjesečni iznos dodatka za četvrto i svako naredno dijete biće 130 eura.

Iznos dječjeg dodatka u 2013. godini		
Broj djece	Mjesečni iznos (€)	% od prosječne mjesečne zarade ¹¹
1 dijete	130	4,3
2 djece	260	8,7
3 djece	390	13,0
4 djece	530	17,7
5 djece	670	22,3
6 djece	810	27,0
7 djece	950	31,7
8 djece	1.090	36,4

¹¹ Prema podacima Centralne kancelarije za statistiku, prosječna sedmična plata iznosila je 691,87 eura u drugom kvartalu 2012. godine <http://www.cso.ie/en/releasesandpublications/earnings/> (24.1.2013)

Italija

U Italiji ne postoji dječiji dodatak za maloljetnu djecu (osim naknada koju dobijaju osobe sa invaliditetom). Regioni i opštine mogu, u skladu sa posebnim zakonodavstvom, obezbijediti naknade za porodice ili pojedince.

Letonija

U skladu sa zakonom, osobe kojima se dodjeljuje državna naknada za porodicu i dodatak za porodično stanje za djecu sa smetnjama u razvoju mogu biti državljani, građani koji nijesu državljani Litvanije, stranci i apatridi koji žive u Letoniji koji posjeduju lični identifikacioni kod. Naknada se ne odobrava osobama koje posjeduju privremenu boravišnu dozvolu.

Naknada se odobrava:

- jednom od roditelja djeteta;
- staratelju ili usvojitelju;
- osobi koja u stvarnosti podiže dijete na osnovu odluke suda;
- djetetu poslije navršene 18 godine u slučaju da je ranije bilo pod starateljstvom.

Naknada se odobrava za svako dijete koje podiže porodica od prve do petnaeste godine starosti djeteta. U slučaju da dijete poslije navršene petnaeste godine nastavi da uči u opštoj ili stručnoj obrazovnoj instituciji i ne prima stipendiju, naknada se isplaćuje do 19. godine života (u slučaju da on ili ona nije stupila u brak).

Za dijete sa smetnjama u razvoju do 18. godine odobrava se državna naknada za porodicu. Pravo na naknadu imaju osobe koje podižu dijete smetanjama u razvoju od dana ozvaničenja statusa djeteta sa smetnjama u razvoju do dana kada dijete navrši 18 godina, bez obzira na isplatu državne naknade za porodicu.

Od 1. jula 2009. do 31. decembra 2014. godine odobrava se naknada u iznosu od 11,47 eura za svako dijete. Državni dodatak za porodicu za dijete sa smetnjama u razvoju iznosi 107,52 eura.¹²

¹²Podaci za Letoniju preuzeti su sa zvaničnih internet stranica Agencije za državno socijalno osiguranje <http://www.vsaa.lv/en/services/parents/family-state-benefit> (24.1.2013)

Litvanija

Svako dijete koje odrasta u porodici ili pod starateljstvom i ima do 2 godine starosti dobija mjesečnu naknadu u iznosu od 0,75% osnovne socijalne naknade (28,3 eura), ukoliko je mjesečni prihod po članu porodice 1,5 puta manji od iznosa garantovane zarade u državi.

Svako dijete koje odrasta u porodici ili pod starateljstvom, a uzrasta je od 2 do 7 godina starosti (ili između 2 i 18 godina, a u nekim slučajevima do 24 godina starosti, u porodicama koje odgajaju troje ili više djece) dobija mjesečnu naknadu u iznosu od 0,40% osnovne socijalne naknade (15 eura), ukoliko je mjesečni prihod po članu porodice 1,5 puta manji od iznosa garantovane zarade u državi.

Mađarska

Porodični ili dječiji dodatak se sastoji od dvije vrste naknada, prava na isplatu naknade i prava na isplatu naknade za školovanje.¹³ Naknade se isplaćuju iz budžeta države i isplaćuje se na mjesečnom nivou. Visina mjesečne naknade:

- 41,42 eura za porodice sa jednim djetetom;
- 46,51 eura za samohrane roditelje koji imaju jedno dijete;
- 45,16 eura (po djetetu) za porodice koje imaju dvoje djece;
- 50,25 eura (po djetetu) za samohrane roditelje sa dvoje djece;
- 54,32 eura (po djetetu) za porodice koje imaju troje ili više djece;
- 57,72 eura (po djetetu) za samohrane roditelje koji imaju troje ili više djece;
- 50,25 eura za dijete koje živi u dječijem domu, popravnoj ili kaznenoj instituciji, pod zaštitom, u socijalnoj instituciji ili u hraniteljskoj porodici.

I Pravo na isplatu naknade za odgajanje djece ima:

Biološki roditelj, usvojitelj, partner koji živi sa roditeljem, hranitelj, staratelj, te osoba u čijem je domaćinstvu dijete privremeno smješteno, staratelj ili privremeni nadzornik sa pravom starateljstva u domu za djecu, načelnik socijalne institucije koja djeluje u državi, u kojoj su smještena djeca koja nijesu dostigla školski uzrast.

¹³ Porodični dodatak od 30. avgusta 2010. godine obuhvata dvije vrste naknade: naknadu za odgajanje djece i naknadu za školovanje. Naknada za odgajanje djece isplaćuje se za djecu do školskog uzrasta, dok se naknada za školovanje dodjeljuje djeci školskog uzrasta ili starijoj djeci, ukoliko studiraju na državnom univerzitetu.

Pravo na naknadu prestaje 31. oktobra u godini u kojoj dijete napuni godine dovoljne za polazak u školu.

II Pravo na isplatu naknade za školovanje ima:

Biološki roditelj, usvojitelj, partner koji živi sa roditeljem, hranitelj, staratelj, te osoba u čijem je domaćinstvu dijete privremeno smješteno; staratelj ili privremeni nadzornik sa pravom starateljstva u domu za djecu; načelnik socijalne institucije koja djeluje u državi, u kojoj su smještena djeca, staratelj ili privremeni nadzornik sa pravom starateljstva u slučaju da je dijete tokom godina obaveznog školovanje smješteno u vaspitno-popravnoj instituciji ili se nalazi pod zaštitom u kaznenoj instituciji tokom čitavog perioda obaveznog školovanja.

Pravo na isplatu ove vrste naknade predviđeno je tokom cijelog perioda osnovnog obrazovanja, počevši od 1. novembra u godini u kojoj dijete napuni dovoljno godina za polazak u školu. Takođe, pravo na naknadu imaju i djeca koja nastave studije na državnom univerzitetu, do posljednjeg dana školske godine u kojoj dijete navrší 20 godina starosti (ili 23 godine starosti za studente koji nemaju pravo na naknadu zbog invaliditeta u skladu sa Zakonom o pravima lica sa invaliditetom i jednakim mogućnostima, ali im je potrebno specijalno obrazovanje).

Njemačka

Svi roditelji imaju pravo na dječiji dodatak (nezavisno od njihovog prihoda) koji se isplaćuje do djetetovog 18. rođendana, pri čemu je uslov da dijete živi u Njemačkoj. Ukoliko dijete studira ili je na stručnom usavršavanju, ovo se pravo proširuje do djetetovog 25. rođendana, što je maksimalna starosna granica.

Iznos dječijeg dodatka se povećava sa brojem djece i iznosi:

- Za prvo dijete - 184 eura;
- Za drugo dijete - 184 eura;
- Za treće dijete - 190 eura;
- Za četvrto i svako sljedeće dijete - 215 eura.

Država podržava porodice sa niskim primanjima podsredstvom dopunskog dječijeg dodatka koji se isplaćuje pod određenim uslovima:

- Dijete koje nije u bračnoj zajednici, starosti najviše 25 godina i živi sa roditeljima u istom domaćinstvu;
- Prihodi i imovina su dovoljni da roditelji žive, ali nije dovoljno da na odgovarajući način podrže djecu;
- Roditelji nemaju pravo na socijalna primanja i primanja za slučaj nezaposlenosti.

Nivo dopunskog dječijeg dodatka zavisi od primanja i imovine roditelja i dostiže najviše 140 eura mjesečno, po djetetu.

Porodice sa više djece mogu dobiti određenu premiju u iznosu od najmanje 75 eura što je 10% roditeljske naknade. Roditelji čiji su oporezivi prihodi prešli 500.000 eura (u slučaju samohranog roditelja 250.000 eura) u godini koja je prethodila rođenju djeteta, nemaju pravo na roditeljsku naknadu.

Rumunija

Dječiji dodatak je univerzalna beneficija za svu djecu do 18 godina starosti i iznad, što uključuje mlade ljude koji nastave visoko obrazovanje/stručno usavršavanje do sticanja diplome (Zakon o državnom dječijem dodatku).

Dječiji dodatak, izračunat na osnovu referentnog socijalnog indikatora (RSI)¹⁴ iznosi:

- 0,4 RSI (45,66 eura) mjesečno za djecu do dvije godine starosti (tri godine starosti za djecu sa posebnim potrebama);
- 0,084 RSI (9,95 eura) mjesečno za djecu između dvije i 18 godina starosti i mlade ljude iznad 18 godina starosti koji nastave školovanje/stručno usavršavanje, do sticanja diplome.
- 0,168 RSI (19,18 eura) mjesečno za djecu sa smetnjama u razvoju.

Mjesečna naknada za djecu smještenu u ustanovi, u skladu sa Zakonom o zaštiti i unapređenju prava djeteta, iznosi 0,194 RSI (22,15 eura). Za djecu sa smetnjama u razvoju koja su smještena u ustanovi dodatak iznosi 0,291 RSI (33,22 eura).

Slovenija

Dječiji dodatak je dodatna finansijska pomoć za hranu, njegu i obrazovanje djeteta. Stupanjem na snagu Zakona o fiskalnom balansu došlo je do izmjena u primanju dječijeg dodatka. Sedma i osma linija primanja su ukinute, dok su za petu i šestu liniju, davanja sada 10% niža.

¹⁴ Nivo iznosa beneficija socijalne zaštite se, od januara 2012. godine, određuje na osnovu referentnog socijalnog indikatora (RSI) čija vrijednost, u skladu sa Zakonom o sistemu zaštite od nezaposlenosti i podsticanju zapošljavanja, iznosi 114,5 eura.

Tabela 2: Iznos dječijeg dodatka u odnosu na prihode

		Iznos dječijeg dodatka po djetetu sve do kraja osnovne škole ili do 18 godina (EUR)			Iznos dječijeg dodatka po djetetu u srednjoj školi koje nije starije od 18 godina (EUR)		
Linija prima-nja	Prosječni mjesečni prihod po osobi u % u odnosu na prosječnu neto zaradu	Prvo dijete	Drugo dijete	Treće i ostala djeca	Prvo dijete	Drugo dijete	Treće i ostala djeca
1	do 18%	114,31	125,73	137,18	168,31	179,73	243,55
2	od 18% do 30%	97,73	108,04	118,28	142,73	153,04	206,88
3	od 30% do 36%	74,48	83,25	91,98	110,48	119,25	162,89
4	od 36% do 42%	58,75	67,03	75,47	85,75	94,03	128,58
5	od 42% do 53%	43,24	50,45	57,63	61,24	68,45	92,94
6	od 53% do 64%	27,40	34,29	41,14	39,10	45,99	64,05

Španija

Visina dječijeg dodatka zavisi od broja djece u porodici. Pravo na dječiji dodatak imaju sva djeca mlađa od 18 godina. Dječiji dodatak na godišnjem nivou:

- za prvo dijete iznosi 291 euro;
- za dvoje djece iznosi 582 eura;
- za troje djece iznosi 873 eura;
- za četvero djece iznosi 1.164 eura.

U slučaju djece sa smetnjama postoji poseban način obračunavanja dodatka. Visina dodatka zavisi od stepena invalidnosti djeteta. Postoje tri kategorije pomenute djece.

- Djeca ili usvojena djeca mlađa od 18 godina sa invaliditetom jednakim ili većim od 33% primaju 1.000 eura godišnje, bez ograničenja kada je u pitanju ekonomska situacija korisnika.
- Djeca starija od 18 godina s invaliditetom jednakim ili većim od 65% primaju 4.878,80 eura, godišnje, bez ograničenja kada je u pitanju ekonomska situacija korisnika.
- Djeca starija od 18. godina s invaliditetom jednakim ili većim od 75% primaju 6.568,80 eura godišnje, bez ograničenja kada je u pitanju ekonomska situacija korisnika.

Ujedinjeno Kraljevstvo

Moguće je ostvariti dječiji dodatak u nedjeljnom iznosu od 20,30 GBP (24.23 eura) za prvo dijete i 13,40 GBP (16 eura) za svako naredno dijete. U prošlosti dječiji dodatak je predstavljao opštu povlasticu, ali od skoro (od januara 2013. godine) uvedena su ograničenja za hranitelje porodice sa visokim primanjima. Domaćinstva u kojima zarade odraslih članova prelaze 50.000 GBP (59.680,20 eura) godišnje će izgubiti pravo na beneficije za dijete kroz poreski sistem, a domaćinstva u kojima zarade odraslih članova prelaze 60.000 GBP (71.616,24 eura) godišnje izgubiće sve povlastice.

Iznos od 20,30 GBP (24,23 eura) predstavlja približno 5% prosječne nedjeljne plate.

2.1.2 Ostale zemlje članice Evropske unije

Informacije o dječijem dodatku za sljedeće zemlje prikupljene su sa internet stranica Evropske Alijanse za porodice (eng. *European Alliance for Families*).

Bugarska

Programom Socijalnih ulaganja u djecu („*Social Investments in Children*”) transformisan je mjesečni dječiji dodatak u socijalne investicije, kao npr. plaćanje predškolskih naknada, hrane iz školske kantine, odjeće, obuće, udžbenika i pribora, kao i prehrambenih proizvoda.

Mjesečne nadoknade za djecu do završetka srednje škole maksimalne starosti od 20 godina, počinju sa isplatom od 1. januara 2013. godine. Iznos mjesečne nadoknade za jedno dijete je 17 eura.

Posebne dodatke ostvaruju majke koje studiraju i rade puno radno vrijeme, kao i roditelji blizanaca. Posebna vrsta dodataka obuhvata i naknade troškova za javni prevoz.

Češka Republika

Iznos dječijeg dodatka isključivo zavisi od uzrasta djeteta. Zavisno od uzrasta djeteta, visina dodatka iznosi od 19 do 27 eura mjesečno. U 2009. godini potrošnja na finansijske pogodnosti za porodicu i djecu činila je 2,2% BDP-a.

Francuska

Iznos dječijeg dodatka zavisi od broja djece i isplaćuje se mjesečno. Dječiji dodatak se isplaćuje u iznosu od 127 eura za dvoje djece i 289 eura za troje djece, plus 162 eura za svako sljedeće dijete.

Takođe, postoji mjesečni dodatak za samohrane roditelje koji varira u zavisnosti od prihoda i broja djece i iznosi 712 eura za jednog roditelja sa jednim djetetom, dok se 189 eura isplaćuje po dodatnom djetetu. Takođe, postoji dodatak za obrazovanje djece sa smetnjama u razvoju u iznosu od 127 do 1.060 eura mjesečno.

Dodatni dječiji dodatak se isplaćuje mjesečno u iznosu od 165 eura. Naime, dodatak se isplaćuje određenim porodicama u zavisnosti od prihoda i porodicama sa najmanje troje djece uzrasta od tri ili više godina i može se koristiti do 21. godine starosti.

Ukoliko se u obzir uzmu poreske olakšice, podrška porodici ekvivalentna je 3,6 % BDP-a.

Kipar

Dječiji dodatak se isplaćuje porodicama sa jednim ili dvoje djece mlađe od 18 godina jednom godišnje, u iznosu od 421 euro. Veće porodice dječiji dodatak primaju mjesečno u iznosu od 70 eura mjesečno (oko 842 eura godišnje) po djetetu za troje djece, sa porastom do 115 eura mjesečno (oko 1.390 eura godišnje) po djetetu za porodice sa četvoro i više djece.

Holandija

Iznos i visina dječijeg dodatka zavise od starosti djeteta. Dječiji dodatak iznosi 63,40 eura mjesečno za svako dijete mlađe od šest godina, povećavajući se do 90,57 eura za djecu uzrasta od 12 do 17 godina.

Luksemburg

Mjesečne isplate iz Nacionalnog fonda za porodičnu naknadu (*National Family Benefit Fund*) su namijenjene svakoj osobi sa jednim ili više izdržavane djece za pokriće troškova brige o djeci i njihovog obrazovanja.

Porodični dodatak se isplaćuje dok dijete ne navrši 18 godina. Isplate porodičnog dodatka se nastavljaju do 27. godine u slučaju sekundarnih studija. Isplate porodičnog dodatka se nastavljaju za djecu sa fizičkim ili mentalnim smetnjama.

U ovom slučaju dva uslova moraju biti ispunjena;

- Invalidnost mora biti otkrivena prije 18. godine;
- Osoba mora pohađati nastavu u vaspitno-obrazovnoj ustanovi.

Malta

Dječiji dodatak je namijenjen svim roditeljima koji imaju djecu mlađu od 16 godina (isplaćuje se od 350 eura po djetetu, godišnje), uključujući i djecu/mlade uzrasta između 16 i 21 godinu starosti, koji su još na studijama ali nijesu u radnom odnosu, pri čemu se veći iznos isplaćuje roditeljima čiji godišnji prihod ne prelazi 24.226 eura. U 2012. godini dječiji dodatak je povećan za 100 eura.

Nova kategorija poreskih olakšica na osnovu koje će roditelji moći da uštede 420 eura godišnje namijenjena je roditeljima koji podižu djecu, kao i roditeljima koji nijesu u radnom odnosu, a čija su djeca uzrasta između 16 i 18 godina (u slučaju djece koja još studiraju na tercijarnom nivou, starosna granica se povećava na 21 godinu).

Poljska

U Poljskoj izdatak za naknade namijenjen porodicama nizak je u poređenju sa drugim zemljama EU. U 2009. godini iznosio je 0,8% BDP-a u odnosu na prosjek EU od 2,3 %. Sadašnja raspodjela naknade namijenjena je uglavnom porodicama sa niskim primanjima, odnosno sa mjesečnim prihodom po osobi manjim od 126 eura. Ne postoje ograničenja po pitanju prihoda za porodice sa djetetom sa smetnjama u razvoju.

Dječiji dodatak se kreće od 12 do 17 eura mjesečno, po djetetu i može biti dopunjen raznim ostalim skromnim naknadama. Naknade se isplaćuju od strane lokalnih vlasti koje mogu da povećaju davanja koristeći sopstvene resurse.

Portugal

Portugal troši relativno nizak udio BDP-a na porodične naknade u iznosu od 1,5% u odnosu na prosjek EU od 2,3 % u 2009. godini. Finansijske naknade su usmjerene na podršku porodicama sa malim primanjima sa izdržavanom djecom, s tim da su takve pogodnosti veće za samohrane roditelje i velike porodice.

Sistem porodičnih davanja znatno se promijenio između 2007. i 2012. godine, fokusirajući se na još veću novčanu podršku za djecu i mlade koji žive sa niskim prihodima, jednim roditeljem ili u velikoj porodici. Maksimalne mjesečne raspoložive naknade (140,76 eura po djetetu ispod 12 mjeseci) isplaćuju se porodicama sa referentnim prihodima ispod 50% IAS-a (metod indeksiranja socijalne podrške (419,22 eura u 2012. godini). Porodice koje primaju referentni prihod koji je 1,5 puta veći nivoa IAS-a nemaju pravo na porodičnu naknadu. Međutim, sa 22,4% u 2010. godini, stopa siromaštva djece ostala je iznad prosjeka EU koji je iznosio 20,5% u 2010. godini.

Švedska

Dječiji dodatak iznosi 122 eura mjesečno po djetetu, sa dodatkom za velike porodice koji iznosi od oko 17 eura za drugo dijete do 145 eura za peto i svako dijete nakon petog.

Stambeni dodatak za porodice sa djecom povećan je od 1. januara 2012. godine. U pitanju je naknada za porodice sa niskim primanjima, koja varira u zavisnosti od nivoa prihoda domaćinstva. Iznos koji se dobija zavisi od prihoda, troškova stanovanja, veličine kuće i broja djece u domaćinstvu. Dio dodatka koji zavisi od broja djece povećao se za domaćinstvo sa jednim djetetom sa 40 na 151 eura, za domaćinstva sa dvoje djece sa 49 na 203 eura, dok je za domaćinstva sa troje ili više djece taj iznos porastao sa 70 na 273 eura.

Osim toga, granica od koje domaćinstvo prima dodatak je smanjena od 1. januara 2012. godine, što znači da je porastao iznos stambenog dodatka koji isplaćuje država.

2.2 Porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo

Austrija

Isplata tokom porodiljskog odsustva (za zaposlene žene) isplaćuje se od strane Fonda za zdravstveno osiguranje. Takođe, samozaposlene žene i žene koje se bave poljoprivredom imaju pravo na nefinansijsku naknadu ili na isplatu za porodiljsko odsustvo. Dakle, ne postoji refundacija poslodavcu za vrijeme porodiljskog odsustva zaposlenog. Tokom roditeljskog odsustva, roditelji nemaju pravo na isplatu zarade od svojih poslodavaca, ali mogu podnijeti zahtjev za naknadu za brigu o djetetu. Poslodavci u Austriji ne dobijaju refundaciju za naknadu zarade za roditeljsko odsustvo svojih zaposlenih.

Obično, period korišćenja porodiljskog odsustva obuhvata osam nedjelja prije očekivanog datuma porođaja i završava se osam nedjelja nakon rođenja djeteta. Broj nedjelja nakon porođaja se povećava na 12 ukoliko dođe do komplikacija, rođenja više djece odjednom ili prijevremenog porođaja.

Isplata za porodiljsko odsustvo približno je jednaka prosječnoj plati iz prethodna tri mjeseca. Odbici (porezi i doprinosi), kao i 13. i 14. plata uzimaju se u obzir. Takođe, samozaposlene žene i žene koje se bave poljoprivredom imaju pravo na posebnu vrstu naknade ili na isplatu za porodiljsko odsustvo (50 eura po danu, tokom 2013. godine).

Austrija ima dvije vrste dodatka za brigu o djeci: četiri opcije fiksnog iznosa i jedna opcija zasnovana na prihodu korisnika dodatka.

Četiri opcije fiksnog iznosa za brigu o djeci su sljedeće:

Opcija 30 + 6: 436 eura mjesečno

Opcija 20 + 4: 624 eura mjesečno

Opcija 15 + 3: 800 eura mjesečno

Opcija 12 + 2: 1.000 eura mjesečno

Jedan roditelj može dobiti naknadu dok dijete napuni 30, 20, 15 ili 12 mjeseci, u zavisnosti od izabrane opcije. Ako drugi roditelj, takođe prima dodatak, period podobnosti se shodno tome produžava, opet u zavisnosti od izabrane opcije (na primjer, ako otac prima naknadu za tri mjeseca, majka može da prima dodatak za dijete staro 23 mjeseca na osnovu 20 + 4 opcije). Nije neophodno da je korisnik bio na plaćenom radu prije rođenja djeteta.

Dok se prima fiksni iznos za brigu o djetetu, može se ostvariti dodatni prihod koji je ekvivalentan 60% prihoda ostvarenog u kalendarskoj godini prije godine u kojoj je dijete rođeno i u kojoj nije primljen dodatak za brigu o djetetu (ograničenje postoji na dohodak ostvaren tri godine unazad); minimalni iznos je 16.200 eura.

Samohrani roditelji i roditelji sa niskim primanjima mogu podnijeti zahtjev za dopunski dodatak od oko 180 eura mjesečno. Dopunski dodatak se isplaćuje za period od najviše 12 mjeseci od dana podnošenja zahtjeva. U ovom slučaju, uslov je da samohrani roditelji ne zarađuju preko 6.100 eura godišnje.

Dodatak zasnovan na prihodu korisnika dodatka za brigu o djetetu iznosi 80% naknade za porodijsko odsustvo, do ograničenja u iznosu od 2.000 eura mjesečno.

Ova vrsta dodatka isplaćuje se dok dijete napuni godinu dana ili 14 mjeseci, ukoliko roditelji naizmjenično primaju dodatak. Pored opštih kriterija koji se moraju ispuniti, roditelj mora obavljati plaćeni posao u skladu sa obaveznim socijalnim osiguranjem u Austriji i to tokom šest mjeseci prije rođenja djeteta, odnosno porodijskog odsustva.

Estonija

Naknadu za roditeljsko odsustvo isplaćuje ustanova za socijalno osiguranje Estonije (eng. *Estonian Social Insurance Board*¹⁵). Naknada se izračunava na osnovu prihoda, koji je predmet oporezivanja, primljenog u prethodnoj kalendarskoj godini do dana kada je nastalo pravo na naknadu.

U skladu sa Zakonom o roditeljskoj naknadi¹⁶, naknada za roditeljsko odsustvo isplaćuje se za period od 435 dana. Ukoliko majka nije imala pravo da iskoristi trudničko i porodijsko odsustvo, roditeljsko odsustvo plaćeno je dok dijete navrši 18 mjeseci. Iznos naknade za roditeljsko odsustvo dobija se kada se godišnji prihod roditelja koji koristi roditeljsko odsustvo podijeli sa 12 (mjeseci), računajući broj dana kada je osoba odsustvovala s posla uz priloženu ljekarsku potvrdu, potvrdu o odsustvu zbog njege djeteta ili zbog korištenja porodijskog odsustva, što je već prethodno odbijeno.

Ukoliko roditelj nije radio tokom godine koja prethodi vremenu u kojem nastaje pravo na naknadu, naknada za roditeljsko odsustvo isplaćuje se na osnovu utvrđene osnovne stope koja je u 2012. godini iznosila 278,02 eura mjesečno. Ukoliko je roditelj radio tokom godine, ali je prosječan prihod bio manji od minimalne zarade, naknada za roditeljsko odsustvo isplaćuje se na osnovu stope minimale

¹⁵ Estonian Social Insurance Board : <http://www.ensib.ee/main-page/> (15. 1.2013.)

¹⁶ Parental Benefit Act <http://www.legaltext.ee/text/en/X80006K3.htm> (15.1.2013)

zarade, koja je u 2012. godini iznosila 290 eura mjesečno. Gornja granica iznosa naknade za roditeljsko odsustvo je trostruka prosječna zarada iz prethodne godine i iznosila je 2.143,41 eura mjesečno. Otac djeteta, od 1. septembra 2007. godine, ima pravo na naknadu za očinsko odsustvo dok dijete napuni 70 dana.

Finska

Porodiljsko odsustvo može započeti najranije 50 radnih dana ili najkasnije 30 radnih dana prije očekivanog datuma porođaja. Kada počne korišćenje porodiljskog odsustva, ustanova za socijalno osiguranje (eng. *Social Insurance Institution*) isplaćuje naknadu za porodiljsko odsustvo u trajanju od 105 radnih dana (u Finskoj, u nedjelji ima šest radnih dana). Ukoliko poslodavac isplaćuje zaposlenoj zarade tokom porodiljskog odsustva, naknada zarade se isplaćuje poslodavcu.

Roditeljsko odsustvo počinje nakon porodiljskog odsustva. Za vrijeme roditeljskog odsustva, ustanova za socijalno osiguranje isplaćuje naknadu za korišćenje roditeljskog odsustva u trajanju od 158 radnih dana. Roditeljsko odsustvo mogu koristiti majka ili otac djeteta naizmjenično, tj. ne mogu oba roditelja istovremeno koristiti odsustvo. Oba roditelja, u isto vrijeme, mogu iskoristiti parcijalno roditeljsko odsustvo u slučaju da oboje rade skraćeno radno vrijeme i da primaju parcijalnu roditeljsku naknadu.

Naknada za očinsko odsustvo se isplaćuje za najviše 54 radna dana. U skladu sa novim zakonodavstvom, odsustvo za očeve i vanbračne partnere više ne umanjuje broj dana po osnovu roditeljskog odsustva, kao u slučaju „očevog mjeseca”. „Očev mjesec” je u fazi ukidanja, ali će biti moguće ostvarivati ovo pravo po osnovu starog zakonodavstva sve do 2014. godine.

Visina naknade za roditeljsko odsustvo, na dnevnoj osnovi, iznosi 70% od tristotog dijela ($1/300$) godišnjih zarada koje dostižu najviše 35.457 eura. Godišnje zarade se prilagođavaju na godišnjem nivou i to prema koeficijentu zarade koji se koristi u penzionom sistemu. Za zarade koje prelaze 35.457 eura, naknada će biti manja od 70% zarade i to 40% za godišnje zarade do 54.552 eura i 25% za zarade koje prelaze 54.552 eura.

Međutim, naknada za porodiljsko odsustvo povećana je za prvih 56 radnih dana, od ukupno 105 radnih dana. Visina naknade po danu iznosi 90% tristotog dijela ($1/300$) godišnjih zarada ukoliko zarada ne prelazi 54.552 eura godišnje, odnosno 32,5% od zarade koja prelazi 54.552 eura na godišnjem nivou. Zarade se prilagođavaju na godišnjem nivou i to prema koeficijentu zarade koji se koristi u penzionom sistemu.

Isto se odnosi na majčinski i očinski roditeljski dodatak za prvih 30 dana, sa izuzetkom iznosa dodatka. Roditeljski dodatak za majke se isplaćuje za 158 radnih dana, i može se alternativno isplaćivati ili majci ili ocu. Očev roditeljski dodatak, isplaćuje se za najviše 54

radna dana. Ovaj dodatak po danu iznosi 75 % godišnje zarade u slučaju kada godišnja zarada ne prelazi 54.552 eura, dok za godišnje zarade čiji je iznos veći od 54.552 eura, dodatak se isplaćuje u iznosu od 32,5% godišnje zarade. Ne postoji maksimalno ograničenje.

Shodno finskom Zavodu za statistiku obračuna plata (eng. *Statistics Finland Structure of Earnings*), struktura prihoda na nacionalnom nivou je sljedeća: prosječna mjesečna zarada lica koja rade puno radno vrijeme je 3.111 eura, dok je srednja (median) zarada 2.776 eura na mjesečnom nivou. Prosječna zarada, po satu rada, iznosi 18,35 eura, dok su srednje zarade, takođe po satu 16,17 eura. Veoma visoke zarade imaju manji uticaj na srednje nego na prosječne zarade i na taj način bolje predočavaju cjelokupnu situaciju nego prosječne i zarade hranitelja porodice. Shodno statističkim podacima ustanove za socijalno osiguranje, roditeljski dodatak za oca u 2011. godini iznosio je 79,9 eura, dok je za majke taj iznos bio 57,1 eura, za 25 radnih dana u mjesecu. Množenjem prosječnog roditeljskog dodatka $((79,9+57,1)/2)=68,5$ sa 25 i poređenjem sa iznosom srednje zarade od 2.776 eura za 2011. godinu, možemo izračunati da je iznos roditeljskog dodatka 61.9 % od prosječne zarade u državi.¹⁷

Irska

Pravo na naknadu tokom porodijskog odsustva zavisi od uslova predviđenih ugovorom o radu zaposlenog. Poslodavac nije u obavezi da isplaćuje naknadu ženi dok je na porodijskom odsustvu. Žena može ispuniti uslove za dobijanje naknade za porodilje koja predstavlja vrstu finansijske pomoći Vlade (Ministarstva socijalne zaštite) ženama koje imaju dovoljno plaćenih doprinosa za socijalno osiguranje. Jedan od kriterijuma je najmanje 39 sedmica doprinosa na osiguranje isplaćenih u periodu od 12 mjeseci prije odsustva. Osim toga, ugovor zaposlenog može predvidjeti posebna prava na naknadu tokom perioda odsustva, pa, prema tome, zaposlena može primiti puni iznos plate umanjen za iznos naknade. Međutim, poslodavac nema pravo na refundaciju te naknade.

Prema podacima Ministarstva socijalne zaštite Irske¹⁸, zaposlene žene imaju pravo na 26 sedmica plaćenog odsustva, pri čemu imaju mogućnost da koriste još 16 sedmica neplaćenog odsustva. Visina naknade iznosi najmanje 217,80 eura, a najviše 262 eura nedjeljno.

Zakon o roditeljskom odsustvu¹⁹ iz 1998. godine koji je izmijenjen 2006. godine²⁰ omogućava roditeljima u Irskoj da koriste roditeljsko odsustvo sa posla u cilju brige o djeci u periodu od 14 sedmica. Međutim, roditeljsko odsustvo nije plaćeno, osim u slučaju da postoji poseban aranžman sa poslodavcem. Ne postoje odredbe koje predviđaju da poslodavac ima pravo na refundaciju.

¹⁷ Kada su u pitanju podaci o zaradama u Finskoj, nije precizirano da li se navedeni iznosi odnose na bruto ili neto zarade.

¹⁸ <http://www.welfare.ie/en/Pages/mb.aspx> (28.1.2013)

¹⁹ The Parental Leave Act (1998) <http://www.irishstatutebook.ie/1998/en/act/pub/0030/index.html> (23.1.2013)

²⁰ The Parental Leave (Amendment) Act (2006) <http://www.irishstatutebook.ie/2006/en/act/pub/0013/index.html> (23.1.2013)

Italija

Italijansko zakonodavstvo (Zakonodavni dekret 151/2001) predviđa da zaposleni imaju pravu na naknadu zarade tokom perioda obaveznog porodijskog odsustva (ukupno pet mjeseci), pri čemu postoje dvije opcije za korišćenje odsustva: dva mjeseca prije rođenja djeteta i tri mjeseca nakon rođenja ili mjesec dana prije rođenja i četiri mjeseca nakon rođenja. Ključni uslov koji zaposleni treba da zadovolji da bi dobio naknadu zarade je da na početku perioda odsustva bude u radnom odnosu. U tom smislu, isplaćuje se naknada u iznosu od 80% zarade zaposlenog.

Tokom posebnog perioda roditeljskog odsustva, dok dijete navrší tri godine starosti, isplaćuje se naknada za roditeljsko odsustvo u iznosu 30% zarade zaposlenog, i to najviše šest mjeseci. Međutim, roditelji imaju pravo na ovu naknadu dok dijete napuni osam godina starosti (pri čemu se naknada može isplaćivati najviše 10 ili 11 mjeseci) pod uslovom da je individualni prihod roditelja 2,5 puta manji od iznosa minimalnog nivoa penzije.

Letonija

*Porodiljsko odsustvo*²¹ u Letoniji traje između 112 i 140 dana u godini i dijeli se na dva dijela: prije i poslije porođaja. Prvi dio se isplaćuje porodiljama za 56 dana, a može se produžiti maksimalno do 70 dana u slučaju ljekarskog nadzora od dvanaeste nedjelje trudnoće. Drugi dio od 56 ili 70 dana isplaćuje se nakon porođaja. Naknada se isplaćuje tokom 70 dana samo u slučaju zdravstvenih problema tokom trudnoće, porođaja ili perioda nakon porođaja, kao i u slučaju dobijanja blizanaca ili više beba. U slučaju prijevremenog porođaja, kao i u slučaju porođaja prije početka korišćenja porodiljskog odsustva, pod jednakim uslovima se isplaćuje naknada za minimum 112 dana u godini.

Naknada za porodiljsko odsustvo iznosi 80% prosječne bruto zarade podnosioca zahtjeva. Koristi se prosječna bruto zarada za period od 12 mjeseci koji se završavaju dva mjeseca prije početka korišćenja trudničkog bolovanja. Za samozaposlene žene, prosječna bruto zarada se izračunava na osnovu doprinosa plaćenih u periodu od zadnjih 12 mjeseci koje se završavaju kvartalom prije kvartala kada je otpočelo porodiljsko odsustvo.

Naknada za porodiljsko odsustvo se isplaćuje budućim majkama koje su:

- zaposlene i primaju platu;
- samozaposlene; ili

²¹ <http://www.vsaa.lv/en/services/parents/maternity-benefit> (25.1.2013)

- supruge samozaposlenih osoba i koje su dobrovoljno uplaćivale socijalno osiguranje.

Nakon porođaja, korisnici naknade za porodijsko odsustvo mogu da budu otac djeteta ili druga osoba koja brine o novorođenčetu, ali ne nakon navršenih 70 dana života novorođenčeta. Pomenuto se primjenjuje u slučajevima kada:

- majka djeteta nije u stanju da se brine o djetetu do 42. dana nakon rođenja djeteta, zbog bolesti;
- majka djeteta odbije da brine o djetetu;
- majka djeteta je preminula tokom porođaja ili prije 42. dana od porođaja; ili
- dijete je nahoće.

Porodijska naknada se isplaćuje u slučaju prekida radnog odnosa zbog ukidanja radnog mjesta, u slučaju da je porodijsko odsustvo počelo u roku od 210 dana nakon raskida radnog odnosa.

Počevši od 1. januara 2013. godine, naknade se isplaćuju u sljedećim iznosima:

- 1) Ako je naknada po danu jednaka ili manja od 23,02 LVL (33 eura) – naknada se isplaćuje u cjelosti;
- 2) Ako je naknada po danu u godini veća od 23,02 LVL – naknada se isplaćuje u iznosu od 23,02 LVL po danu u godini uz dodatnih 50% iznosa naknade koji prevazilazi 23,02 LVL po danu u godini.

Pomenuti uslovi isplate takođe se primjenjuju i za osobe čije je privremeno odsustvo zbog održavanja trudnoće ili porođaja otpočelo prije 31. decembra 2012. i nastavilo se bez prekida nakon 1. januara 2013. godine.

Očinsko odsustvo – U slučaju da otac novorođenčeta radi i ima socijalno osiguranje, ima pravo da uzme odsustvo povodom rođenja djeteta u trajanju od deset kalendarskih dana. Očinsko odsustvo se mora iskoristiti do navršena dva mjeseca starosti djeteta. Tokom trajanja očinskog odsustva, otac djeteta prima naknadu za očinstvo. Naknada za očinsko odsustvo iznosi 80% prosječne bruto plate podnosioca zahtjeva. Prosječna bruto plata se izračunava uzimajući prosječnu vrijednost plate tokom 12 mjeseci zaključno sa drugim mjesecom prije mjeseca od kada je očinsko odsustvo otpočelo. Za samozaposlene osobe, prosječna bruto plata se izračunava na osnovu dvanaestomjesečnog perioda koji se završava kvartalom prije kvartala u kojem je počelo odsustvo zbog rođenja djeteta.

Počevši od 1. januara 2013. godine, naknade su se isplaćivale u sljedećim iznosima:

- 1) Ako je naknada po danu jednaka ili manja od 23,02 LVL (33 eura) – naknada se isplaćuje u cjelosti;
- 2) Ako naknada po danu prelazi 23,02 LVL (33 eura) – naknada se isplaćuje u iznosu od 23,02 LVL (33 eura) po danu u godini uz dodatnih 50% iznosa naknade koji prevazilazi 23,02 LVL (33 eura) po danu u godini.

Pomenuti uslovi isplate se takođe se primjenjuju i za očeve koji odsustvuju zbog rođenja djeteta za odsustva otpočela prije 31. decembra 2012. i nastavila se bez prekida nakon 1. januara 2013. godine.

Roditeljska naknada – U Letoniji roditelji imaju pravo na roditeljsko odsustvo. Iznos naknade po danu u godini iznosi 70% prosječne bruto plate po danu. Minimalni iznos naknade od 1. januara 2013. godine iznosi 100 LVL (143,36 eura) mjesečno, odnosno ne može biti manji od 3,29 LVL (4,71 eura) po danu. Naknade u iznosu do 23,02 LVL (33 eura) po danu se isplaćuju u cjelosti, a za veće iznose isplaćuje se naknada od 23,02 LVL (33 eura) uvećana za 50 procenata iznosa zarade koja prelazi 23,02 LVL (33 eura) po danu u godini.

Litvanija

Sva davanja u vezi sa roditeljskim odsustvom isplaćuje Nacionalni fond za socijalno osiguranje, a ne poslodavac.

Naknada zarade ženama koje su se porodile nakon 30 sedmica trudnoće i kasnije isplaćuje se tokom 126 dana. U slučaju komplikovanog ili višestrukog porođaja, naknada se isplaćuje za dodatnih 14 dana.

Za vrijeme porodiljskog odsustva predviđena je naknada u visini od 100% iznosa zarade korisnika. Iznos naknade zarade ne može biti manji od jedne trećine zagarantovane zarade u državi za mjesec u kojem počinje korišćenje porodiljskog odsustva. Međutim, naknada zarade ne može biti 3,2 puta veća od zagarantovane zarade u državi za tekuću godinu, odnosno ne može biti veća od 1380,2 eura.

U Litvaniji, postoji i naknada za očinsko odsustvo, koje se isplaćuje najduže tokom perioda od mjesec dana od dana rođenja djeteta. Za to vrijeme, predviđena je naknada u visini od 100% od iznosa naknade zarade korisnika. Kao i u slučaju porodiljskog odsustva, naknada ne može biti manja od jedne trećine prosječne zagarantovane zarade u državi. Osim toga, naknada zarade ne može biti 3,2 puta veća od iznosa garantovane zarade u državi za tekuću godinu, odnosno ne može preći iznos od 1380,2 eura.

Naknada za roditeljsko odsustvo isplaćuje se u periodu odsustva zbog brige o djetetu, nakon završetka porodiljskog odsustva, kao i dok dijete napuni jednu ili dvije godine starosti. Iznos naknade zavisi od iznosa zagarantovane zarade korisnika tokom 12 uzastopnih mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je započeto korišćenje roditeljskog odsustva. Naknada zarade ne može biti 3,2 puta veća od zagarantovane zarade u državi za tekuću godinu, odnosno veća od 1380,2 eura.

Iznos naknade za roditeljsko odsustvo zavisi od perioda korišćenja naknade. Ukoliko osigurano lica izabere da prima naknadu dok dijete navrší jednu godinu starosti, isplaćuje se iznos u visini od 100% od iznosa naknade zarade korisnika. Sa druge strane, ukoliko

lice izabere da prima naknadu dok dijete navrší dvije godine starosti – iznos naknade koji se isplaćuje za prvu godinu je u visini od 70% od iznosa naknade zarade, a 40% za drugu godinu.

Porodiljsko i roditeljsko odsustvo, izuzev očinskog odsustva, predmet su oporezivanja.

U trećem kvartalu 2012. godine, prosječna mjesečna bruto zarada u cjelokupnoj ekonomiji (izuzev pojedinih preduzeća) iznosila je 629,3 eura. Prosječna mjesečna neto zarada u cjelokupnoj ekonomiji (za isti period) iznosila je 488,7 eura.

Njemačka

Zaposleni imaju pravo na roditeljsko odsustvo sve dok njihovo dijete ne napuni tri godine. Radno mjesto ostaje upražnjeno za njih i njihovi ugovori ne mogu biti raskinuti od strane poslodavca. Roditeljsko odsustvo mogu uzeti majka ili otac, zajedno ili pojedinačno. Babi i djedovi, također imaju pravo na korištenje roditeljskog odsustva u slučaju da je roditelj maloljetno lice ili je na završnoj ili preposljednoj godini usavršavanja, koja je započela kada je roditelj još uvijek bio maloljetan. Roditeljska naknada se isplaćuje za djecu rođenu od 1. januara 2007. godine.

Potpuno odsustvo s posla ili skraćeno radno vrijeme (do 30 sati nedjeljno), ostvaruju majke i očevi koji brinu o djetetu tokom prvih 14 mjeseci. Supružnici ili partneri koji brinu o djetetu poslije rođenja (čak i ako dijete nije njihovo) mogu dobiti roditeljsku naknadu pod istim uslovima. Isto važi i za srodnike do trećeg koljena, ukoliko roditelji ne mogu brinuti sami o djetetu usljed raznih teškoća (bolest, invaliditet ili smrt roditelja).

Kada se radi o usvojenoj djeci i djeci koja se nalaze u porodičnom okruženju s namjerom usvajanja, roditeljska naknada može se isplaćivati do 14 mjeseci, i ovaj period počinje od trenutka kada je dijete smješteno u porodicu. Pravo prestaje da važi kada dijete napuni osam godina.

Roditeljska naknada zamjenjuje prilagođenu neto zaradu roditelja koji podiže dijete i to u procentu koji zavisi od visine relevantnog prihoda prije porođaja. Taj iznos predstavlja dvije trećine neto prihoda, tj. iznos ne može biti manji od 300 eura i veći od 1.800 eura. U slučaju višestrukog porođaja, roditeljska naknada se povećava za 300 eura za drugo dijete i svako naredno dijete.

Porodice sa više djece mogu dobiti određenu premiju u iznosu od najmanje 75 eura, što je 10% od roditeljske naknade. Roditelji čiji su oporezivi prihodi prešli 500.000 eura (u slučaju samohranog roditelja 250.000 eura) u godini koja je prethodila rođenju djeteta, nemaju pravo na roditeljsku naknadu.

Rumunija

Pitanja u vezi sa socijalnim davanjima i socijalnom zaštitom (porodiljsko odsustvo, dječiji dodatak, podrška porodici u odgajanju djeteta, pomoć u vidu garantovanog minimalnog prihoda) u Rumuniji su regulisana nizom posebnih zakona i propisa.²²

U skladu sa Zakonom o socijalnoj pomoći (član 68), socijalna davanja namijenjena djeci i porodicama dodjeljuju se u vidu dodataka, naknada, finansijskih podsticaja, fiskalnih olakšica i ostalih finansijskih pogodnosti.

Dodaci, naknade i podsticaji obuhvataju:

- dodatke za djecu u porodici i djecu koja su privremeno ili trajno lišena roditeljske zaštite (dječiji dodatak koji dodjeljuje država, dodatak za izdržavanje djeteta smještenog u ustanovi i ostali dodaci),
- dodatke, naknade i podsticaje za porodice koji se dodjeljuju na osnovu prihoda porodice (naknada za odgajanje djece, podsticaj za socijalno uključivanje i ostale naknade za porodicu).

Iznos socijalnih davanja određuje se na osnovu referentnog socijalnog indikatora - RSI (čija je vrijednost utvrđena zakonom), a ne na osnovu prosječne zarade u državi. Trenutna vrijednost referentnog socijalnog indikatora iznosi 114,5 eura.

Porodiljsko odsustvo

Zaposleni koji su radili najmanje četiri sedmice tokom 12 mjeseci prije trudnoće imaju pravo na porodiljsko odsustvo od 126 dana, podijeljeno po sljedećem principu: 63 dana prije porođaja i 63 dana nakon porođaja. Zaposlene trudnice sa posebnim potrebama mogu zahtijevati duže porodiljsko odsustvo koje počinje u šestom mjesecu trudnoće.

Zaposleni tokom odsustva dobija naknadu koju poslodavcu refundira Jedinstveni nacionalni fond za socijalno osiguranje (engl. *Sole National Social Security Fund*). Naknada iznosi 85% od prosječne zarade zaposlenog tokom šest mjeseci prije korišćenja prava na odsustvo. Zaposlene žene koje su izgubile pravo na osiguranje mimo svoje volje (npr. ukoliko im je prekinut radni odnos, ali ne svojom krivicom) takođe dobijaju naknadu za porodiljsko odsustvo ukoliko se porode u periodu od devet mjeseci od dana prestanka osiguranja.

²² Zakon o socijalnoj pomoći (292/2011), Zakon o dječijem dodatku (61/1993), Zakon o zagarantovanom minimalnom dohotku (416/2001), Zakon o dodatku za podršku porodici (277/2010), Uredba Vlade o podršci porodici u odgajanju djece (148/2005), Uredba Vlade o odsustvu i mjesečnoj naknadi za odgajanje djece (111/2010).

Odsustvo radi staranja o djetetu i dodatak za odgajanje djece

Nivo iznosa naknade, od januara 2012. godine, određuje se na osnovu referentnog socijalnog indikatora (Zakon o socijalnoj zaštiti, čl.14). Zakon o sistemu zaštite od nezaposlenosti i podsticanju zapošljavanja predviđa da vrijednost referentnog socijalnog indikatora (RSI) iznosi 114,5 eura.

Korisnici odsustva i dodataka za staranje o djeci na period od jedne ili dvije godine su lica koja su, tokom prethodne godine, prije rođenja djeteta, ostvarila oporezivi prihod u periodu od 12 mjeseci (plata, prihod od samostalnih aktivnosti i prihod od poljoprivrednih aktivnosti).

Pozivanjem na referentni socijalni indikator, utvrđeni su sljedeći minimalni i maksimalni iznosi naknade:

- mjesečna naknada za staranje o djetetu uzrasta do godinu dana (tri godine kada je u pitanju dijete sa smetnjama u razvoju) iznosi 85% od ukupnog neto prihoda ostvarenog u posljednjih 12 mjeseci i ne može biti manji od 1,2% referentnog socijalnog indikatora (136,94 eura) niti veći od 6,8% RSI (776,01 eura). Ukoliko tokom prve godine odsustva zbog staranja o djetetu, korisnik odluči da se vrati na posao i ponovo ostvaruje oporezivi prihod, u tom slučaju dodatak se ukida, a umjesto toga zaposleni može zahtijevati mjesečni podsticaj za socijalnu reintegraciju (engl. *social reintegration incentive*) u visini od 1% RSI (114,5 eura) tokom cijelog perioda dok dijete navrši dvije godine,
- mjesečni dodatak za staranje o djetetu do dvije godine iznosi 85% prosječnog neto prihoda ostvarenog u posljednjih 12 mjeseci i ne može biti manji od 1,2% RSI (136,94 eura) niti veći od 2,4% RSI (273,89 eura).

U cilju održavanja postojećih socijalnih davanja, korisnici, od 2012. godine, imaju zakonsku obavezu da u lokalni budžet uplaćuju porez na imovinu u njihovom vlasništvu. Odbijanje plaćanja ove zakonske obaveze dovodi do mirovanja prava na period od pet mjeseci. Plaćanjem zakonske obaveze nastavlja se izvršenje dužnosti, počevši od mjeseca kada je obaveza plaćena, uključujući prava tokom perioda mirovanja.

Slovenija

U Sloveniji postoji nekoliko tipova roditeljskog odsustva:

- Porodiljsko odsustvo (majka ima pravo na porodiljsko odsustvo u trajanju od 105 dana).
- Roditeljsko odsustvo (otac ima pravo na roditeljsko odsustvo po rođenju djeteta i to u trajanju od 90 dana. Ovo pravo nije prenosivo).

- Roditeljsko odsustvo za staranje o djeci (jedan roditelj ima pravo na ovu vrstu odsustva u trajanju od 260 dana, a po isteku porodiljskog odsustva).
- (Usvojitelj ima pravo na odsustvo koji on ili ona počinje koristiti najkasnije 30 dana od dana kada je dijete smješteno u porodicu koja će se starati o njemu; za dijete od prve do četvrte godine u trajanju od 150 dana; za dijete od četiri do 10 godina starosti u trajanju od 120 dana).

Shodno tome, postoji i nekoliko tipova roditeljskih naknada:

- Porodiljska naknada;
- Roditeljska naknada;
- Naknada u korist djece;
- Naknada usvojitelju.

Vrste odsustva i pravo na naknade bliže su određeni *Zakonom o roditeljskoj zaštiti i porodičnim naknadama*. Sredstva za sprovođenje ovog Zakona obezbjeđuju se iz budžeta Republike Slovenije. Takođe, doprinosi za socijalnu zaštitu predviđeni su budžetom Republike Slovenije, tokom trajanja roditeljskog odsustva. Republika Slovenija plaća i doprinose za osiguranike, doprinose obaveznog penzijsko invalidskog osiguranja, osiguranje u slučaju nezaposlenosti, osiguranje za roditeljsku zaštitu, kao i zdravstveno osiguranje u slučaju bolesti i povrede van posla, naknade za putne troškove, troškove sahrane i naknadu u slučaju smrti.

Naknade za porodiljsko odsustvo ostaju nepromijenjene i nakon stupanja na snagu Zakona o fiskalnom balansu (koji je stupio na snagu 31. maja 2012. godine). To znači da u prva tri mjeseca porodiljske naknade čine 100% osnovne zarade, bez bilo kakvih ograničenja u pogledu maksimalnog iznosa. Međutim, smanjen je iznos davanja za roditeljsko odsustvo (odsustvo za brigu o djetetu za daljih devet mjeseci, roditeljsko odsustvo i odsustvo usvojitelja) i sada iznosi 90% od osnovne zarade ili 100% ukoliko je plata manja od 763,06 eura. Takođe, roditeljska naknada je ograničena u smislu maksimalnog iznosa i sada ne može premašiti iznos veći od dvije prosječne neto plate u Sloveniji, tj. 1.888 eura. Shodno ranijem zakonu, roditeljske naknade nijesu mogle biti veće od 2,5 prosječne mjesečne plate.

Ujedinjeno Kraljevstvo

Korisnice porodiljskog odsustva koje su zaposlene 26 nedjeljno uzastopno prije 15. nedjelje trudnoće imaju zakonsko pravo na porodiljsku naknadu. Naknada se isplaćuje za 39 nedjelja i obuhvata:

- za prvih šest nedjelja – 90% prosječne nedjeljne plate zaposlene;
- za naredne 33 nedjelje – iznos niži od 90% prosječne nedjeljne plate zaposlene ili 135.45 GBP (161.67 eura) nedjeljno.

Sredstva isplaćuju poslodavci koji mogu zahtijevati povraćaj od poreske uprave. Manji poslodavci mogu zahtijevati povraćaj u iznosu od 103% sredstava isplaćenih za porodijsku naknadu, dok veći poslodavci mogu zahtijevati povraćaj do 92% isplaćenih sredstava.

Očevi koji su zaposleni 26 nedjelja uzastopno prije 15. nedjelje trudnoće imaju zakonsko pravo na naknadu za očinstvo. Naknada se može isplati na period od dvije nedjelje i sastoji se od iznosa nižeg od 90% prosječne nedjeljne plate zaposlenog ili 135.45 GBP (161,67 EUR) nedjeljno.

2.3 Materijalno obezbjeđenje (finansijska pomoć porodicama)

Belgija

Svaka osoba sa prebivalištem u Belgiji koja nema dovoljno sredstava i nije u mogućnosti da osigura pravo na obezbjeđenje socijalnih primanja dobija:

- 534,23 € za jednu osobu u zajednici,
- 801,34 € za pojedinca, i
- 1.068,45 € za lice koje izdržava porodicu.

Ne postoji ograničenje u trajanju, ali primalac naknade mora biti spreman za posao, osim ako ga zdravstveni razlozi ne spriječe.

Danska

Danski ministar rada je 5. januara 2012. godine u Parlamentu Danske odgovorio na pitanje o odnosu prosječne zarade sa prosječnim nivoom novčane pomoći za lica i porodice koji primaju socijalna davanja.

Prema datom odgovoru: lice koje je nezaposleno prima 71% od prosječne zarade, dok bračni par prima 69% (po osobi) od prosječne zarade. Roditelj sa dvoje djece, koji nije zaposlen, prima 81 % od ukupne prosječne zarade, dok oba nezaposlena roditelja sa dvoje djece primaju po 79% od prosječne zarade. Pomenute brojke su zasnovane na primjeru u kom period nezaposlenosti ne prelazi 60 mjeseci. Podaci su iz 2009. godine.

Estonija

U skladu sa Zakonom o socijalnom staranju²³ Estonije, socijalno staranje finansira se iz:

- budžeta lokalne vlasti;
- budžeta države;
- fondova pravnih ili fizičkih lica koja su dobrovoljno angažovana u oblasti socijalnog staranja;
- ostalih sredstava.

U instrumente socijalnog staranja u Estoniji spadaju socijalna davanja i socijalne usluge.

Najvažniji oblik socijalnih davanja predstavlja naknada za zadovoljenje osnovnih životnih potreba.

Zakon predviđa da pojedinac ili porodica čiji je mjesečni neto prihod, nakon odbijanja stalnih troškova u vezi sa stanovanjem, ispod nivoa egzistencije ima pravo na naknadu za zadovoljenje osnovnih životnih potreba. Minimalni životni standard utvrđen je na osnovu minimalnih troškova za namirnice, odjeću, obuću ili ostala dobra i usluge za zadovoljenje osnovnih potreba.

Parlament Estonije (*Riigikogu*), u okviru budžeta države, utvrđuje nivo naknade za zadovoljenje osnovnih životnih potreba za pojedinca i prvog člana porodice za svaku budžetsku godinu. Nivo naknade za narednu godinu ne može biti manji od postojećeg iznosa. Nivo naknade za drugog i ostale članove porodice iznosi 80 % nivoa naknade za zadovoljenje osnovnih životnih potreba prvog člana porodice.

Naknada se dodjeljuje na osnovu prihoda lica koje aplicira ili članova njegove porodice.

Prema dostupnim podacima, za 2013. godinu utvrđena je naknada u visini od 76,70 eura mjesečno za pojedinca i prvog člana porodice i 61,36 eura za drugog i ostale članove porodice. Primaoci naknade za zadovoljenje osnovnih životnih potreba čiji su svi članovi porodice maloljetni imaju pravo na dodatnu socijalnu naknadu u iznosu od 15 eura mjesečno²⁴.

Zakon o socijalnom staranju predviđa da sredstva za naknadu za zadovoljenje osnovnih životnih potreba obezbjeđuju lokalne vlasti, u skladu sa uslovima i procedurama utvrđenim Zakonom, iz sredstava državnog budžeta opredijeljenih za opštine.

²³ Social Welfare Act <http://www.legaltext.ee/text/en/X1043K10.htm> (15.1. 2013)

²⁴ https://www.eesti.ee/eng/teemad/toetused_ja_sotsiaalabi/toetused_ja_huvitised/toimetulekutoetus (17.1.2013)

Naknada se izračunava na osnovu neto prihoda pojedinca ili zbira neto prihoda svih članova porodice tokom prethodnog mjeseca, stalnih troškova u vezi sa stanovanjem, te na osnovu utvrđenog nivoa naknade za zadovoljenje osnovnih životnih potreba.

Vlasti opština imaju pravo da odbiju da dodijele naknadu za zadovoljenje životnih potreba pojedincu između 18 godina i godina predviđenih za penzionisanje koji je radno sposoban, ali ne radi niti studira, a više puta je bez relevantnog razloga odbio ponuđeni posao ili saradnju sa službama za zapošljavanje ili socijalnim službama.

Grčka

Mjesečni dodatak porodicama isplaćuje Grčka organizacija za zapošljavanje kadrova (OAED, *Greek Manpower Employment Organisation*) zaposlenima koji rade u skladu sa privatnim pravom u zavisnosti od ugovora o zapošljavanju kod bilo kog poslodavca u državi.

Zaposleni roditelj, tokom kalendarske godine prije podnošenja zahtjeva za porodičnu naknadu morao je raditi makar 50 radnih dana ili primiti uobičajnu naknadu za nezaposlenost za period od barem dva mjeseca. Porodična naknada se, takođe, odobrava zaposlenim licima koja su bila kvalifikovana kao nesposobna za rad tokom dva mjeseca zaredom. Osigurani radnici inostranog porijekla, takođe, primaju porodičnu naknadu, pod uslovom da njihova djeca žive u Grčkoj.

Grčka organizacija za zapošljavanje kadrova dodjeljuje porodične naknade zaposlenim roditeljima, radnicima koji su osigurani kod Socijalnog instituta za osiguranje (IKA, Social Insurance Institute) i zaposlenima koji primaju mjesečnu platu, ali u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom o radu, pravilnikom preduzeća ili drugim pravnim propisom, ne primaju od poslodavca dječiji dodatak veći od porodičnog dodatka fonda DLOEM-OEAD (eng. *Distributive Fund for Employee Family Allowances*). Porodični dodatak se odobrava kada zaposlena osoba ima:

- maloljetnu djecu, ili
- djecu koja su studenti uzrasta do 22 godine,
- djecu starijeg uzrasta koji nijesu sposobna za rad, pod uslovom da su nevjenčana i imaju stalni boravak u Grčkoj ili drugoj državi članici EU.

Samo jedan od roditelja može primati porodičnu naknadu.

Godišnji iznos porodične naknade se kreće od 98,64 eura naviše za jedno dijete. Ako je dijete za koje su korisnici stekli pravo na naknadu treće djeteta u porodici, godišnji iznos se povećava za 35,16 eura. Za svako dijete poslije prva četiri, porodična naknada se uvećava za 11,298 eura. Korisnici mogu primati godišnje iznose veće za 44,04 eura u slučaju da je dijete izgubilo oba roditelja, ili ima smetnje u razvoju, rođeno vanbračno ili bez oca, ili ako je jedan od roditelja pripadnik oružanih snaga.

Iznos porodične naknade		
Broj djece	Godišnji iznos u EUR	Mjesečni iznos u EUR
1	98,64	8,22
2	295,80	24,65
3	665,64	55,47
4	808,56	67,38
5	944,16	78,68
6	1.079,76	89,98
7	1.215,36	101,28
8	1.350,84	112,57
9	1.486,44	123,87
10	1.622,04	135,17
11	1.757,64	146,47
12	1.893,24	157,77
13	2.028,72	169,06
14	2.164,32	180,36

Irska

Ministarstvo socijalne zaštite dodjeljuje niz naknada koje imaju za cilj podršku porodicama, uključujući i one sa djecom. Sistem je kompleksan sa različitim vrstama naknada, za čiju dodjelu moraju biti ispunjeni određeni uslovi.²⁵

Jednu vrstu socijalnog davanja predstavlja naknada namijenjena nezaposlenim licima, koja imaju između 18 i 66 godina starosti, sposobna su za rad i traže posao. Međutim, potrebno je istaći da je ovo samo jedna u nizu mogućih beneficija. Takođe, postoji

²⁵ Više o informacija o sistemu socijalne zaštite u Irskoj:
http://www.citizensinformation.ie/en/social_welfare/irish_social_welfare_system/social_welfare_system_in_ireland.html (23.1.2013)

naknada za porodice sa jednim roditeljem, namijenena muškarcima i ženama ispod 66 godina starosti koji odgajaju djecu bez podrške partnera.²⁶

Naknada za nezaposlena lica obuhvata iznos od 188 eura nedjeljno za kvalifikovane pojedince, uz dodatni iznos ukoliko u porodici ima odraslih koji nijesu u stanju da brinu o sebi (124 eura) i ukoliko porodica izdržava djecu (29,80 eura po djetetu).

Maksimalni iznos naknade za nezaposlene koji imaju 25 godina starosti i više²⁷		
Broj lica	Nedjeljni iznos (€)	% nacionalne prosječne nedjeljne zarade²⁸
Pojedinac	188	27,2%
Dva odrasla	312,8 ²⁹	45,2%
Dva odrasla + dijete	342,6	49,5%
Dva odrasla + dvoje djece	372,4	53,9%
Dva odrasla + troje djece	402,2	58,1%

Pored toga, postoji niz dodatnih naknada i davanja, uključujući dodatak za iznajmljivanje stana, medicinske kartice i ostale beneficije.³⁰

²⁶ Informacije o naknadi za porodice sa jednim roditeljem dostupne su na veb stranici Ministarstva socijalne zaštite: <http://www.welfare.ie/EN/Schemes/BirthChildrenAndFamilies/OneParentFamilies/Pages/opfp.aspx> (23.1.2013)

²⁷ Za lica koja imaju ispod 25 godina starosti utvrđeni su različiti iznosi.

²⁸ Prema podacima Centralne kancelarije za statistiku, prosječna nedjeljna zarada u drugom kvartalu 2012. godine iznosila je 691.87 eura <http://www.cso.ie/en/releasesandpublications/earnings/> (24.1.2013)

²⁹ Podatak obuhvata zbir iznosa namijenjenog pojedincu i dodatnog iznosa za odrasle koji nijesu u stanju da brinu o sebi.

³⁰ Više informacija dostupno je na veb stranici Ministarstva socijalne zaštite <http://www.welfare.ie/EN/Schemes/JobseekerSupports/JobseekersAllowance/Pages/ja.aspx> (24.1.2013)

Takođe, potrebno je istaći da neke porodice koje su zaposlene imaju pravo na isplatu porodičnog dodatka³¹, koji predstavlja nedjeljnu naknadu koja ne podliježe oporezivanju, a dostupna je zaposlenima koji imaju djecu. Ova vrsta davanja omogućava dodatnu finansijsku podršku osobama sa niskim primanjima.

Naknada za nezaposlene je vrsta socijalne pomoći čiji period trajanja nije ograničen, sve dok pojedinac ispunjava kriterijume za dodjelu naknade.

Međutim, ostale naknade u okviru socijalne zaštite, posebno one koje zavise od toga da li primalac ima dovoljan broj doprinosa socijalnog osiguranja, imaju utvrđeno vrijeme trajanja. Među nakande zasnovane na plaćanju doprinosa za socijalno osiguranje spada naknada koju Ministarstvo socijalne zaštite isplaćuje na nedjeljnom nivou osiguranim licima koja nijesu u radnom odnosu. Na primjer, u skladu sa budžetom Irske za 2013. godinu predviđeno je da će trajanje ove vrste naknade biti smanjeno za tri mjeseca od 3. aprila 2013. godine. Za osobe koje uimaju 260 ili više plaćenih nedjeljnih doprinosa za socijalno osiguranje, ispalata naknade će se smanjiti sa 12 na 9 mjeseci. Za osobe sa manje od 260 plaćenih socijalnih doprinosa, isplata naknade će se smanjiti sa 9 na 6 mjeseci. Važno je istaći da ova mjera još nije stupila na snagu.

Italija

Specifična materijalna pomoć porodicama u Italiji sastoji se od mjesečne novčane socijalne pomoći, koju na osnovu zahtjeva može ostvariti zaposleni ili penzioner, pored plate ili penzije. Uslovi koji moraju biti ispunjeni u cilju dobijanja navedene vrste pomoći obuhvataju postojanje porodice, prihode ispod određene granice i izostanak bilo kakvih ostalih naknada za porodicu. Iznos naknade razlikuje se u zavisnosti od broja članova porodice i utvrđuje se na godišnjem nivou. Naknada nije vremenski ograničena, ali se ukida ukoliko lice prestane da zadovoljava uslove.

Druga vrsta materijalnog obezbjeđenja je porodična naknada koju opštine isplaćuju porodicama sa najmanje troje maloljetne djece. Zahtjev za naknadu može podnijeti lice koje ima prebivalište u datoj opštini.

U Italiji je 2008. godine uvedena tzv. socijalna karta (*social card*) u visini od 40 eura mjesečno za lica preko 65 godina starosti, ili djecu koja imaju manje od tri godine, sa prihodom i imovinom do 6.000 eura godišnje. Glavni cilj uvođenja ove vrste materijalne pomoći je pokrivanje troškova hrane, zdravstva, te računa za električnu energiju i plin.

³¹Više informacija na :http://www.welfare.ie/en/Pages/275_Family-Income-Supplement.aspx (24.1.2013)

Počevši od 2013. godine, uvedena je tzv. karta za kupovinu (*purchase card*) namijenjena porodicima sa maloljetnom djecom koje žive u teškim ekonomskim uslovima sa prihodom i imovinom manjom od 3.000 eura na godišnjem nivou. Iznos finansijske pomoći se razlikuje: 231 eura mjesečno za dvočlanu porodicu, 281 eura za tročlanu porodicu, 331 eura za četvoročlanu porodicu i 404 eura za porodicu koja broji pet ili više članova.

Dvije pomenute karte nemaju ograničeno trajanje i prestaju da važe onda kada se potroše sredstva opredijeljena za finansiranje.

Mađarska

Vrsta naknade	Lice koje ima pravo na naknadu	Ko utvrđuje naknadu	Izvor sredstava za naknadu	Iznos naknade
Redovni dodatak za zaštitu djece	Lica koja imaju pravo na ovu naknadu su: a) lica u čijoj porodici mjesečni prihod po članu porodice ne prelazi 140% iznosa minimalne starosne penzije (135,5 eura): u slučaju da dijete odgaja samohrani roditelj, da je dijete bolesno ili ima smetnje u razvoju ili u slučaju punoljetnog djeteta koje zadovoljava druge uslove. b) lica u čijoj porodici mjesečni prihod po članu porodice ne prelazi 130% iznosa minimalne starosne penzije (125,8 eura), u slučaju da ne spada u prethodnu grupu, a čija imovina po članu porodice ne prelazi zakonski predviđene vrijednosti.	Notar u opštini.	Budžet države	Pravo na ovu vrstu naknade, između ostalog, omogućava finansijsku podršku (dva puta godišnje) i besplatne udžbenike.
Povećani iznos porodičnog dodatka	Pravo na isplatu ovog dodatka imaju lica koja su teško bolesna ili lica sa invaliditetom: - djeca do 18 godina starosti koja zbog bolesti ili invaliditeta zahtijevaju poseban nadzor i brigu, - lica koja imaju preko 18 godina starosti, koja su prije nego što su navršila 18 godina starosti izgubila najmanje 67% sposobnosti za rada ili oštetila svoje zdravlje najmanje 50% i u takvom su stanju već godinu dana ili će biti najmanje za godinu dana. Osim toga, povećani iznos porodičnog dodatka dodjeljuje se u periodu od tri godine za dijete koje je na rođenju imalo	Direktorat mađarskog Državnog trezora	Budžet države	Mjesečni iznos naknade: 79,11 € u slučaju kada je dijete teško bolesno ili ima neku vrstu invaliditeta. 87,94 € u slučaju kada pojedinac odgaja dijete koje je teško bolesno

	manje od 1.500 grama.			ili ima neku vrstu invaliditeta. 68,92 € u slučaju kada lice ima više od 18 godina starosti i ozbiljno je bolesno ili ima neku vrstu invaliditeta.
Podrška u odgajanju djece	Pravo na ovu vrstu naknade imaju roditelji koji odgajaju troje ili više djece, a najmlađe među njima je uzrasta od tri do osam godina starosti.	Direktorat mađarskog Državnog trezora	Budžet države	Iznos odgovara minimalnoj starosnoj penziji (96,77 €).

Njemačka

Finansijska pomoć porodicama:

Dječiji dodatak	Roditeljska naknada	Ostale naknade	Dopunski dodatak za djecu	Porodajna naknada
Prvo dijete: 184€ Drugo dijete: 184€ Treće dijete: 190€ Četvrto dijete i sljedeće: 215 €	Minimum: 300€ Maksimum: 1.800€ (zavisi od prihoda)	Naknada za izdržavanje 180 € mjesečno, po jednom djetetu.	Maksimum 140 €	Prosječna neto zarada osiguranog lica, isplaćuje se 6 nedjelja prije i 8 nedjelja poslije porođaja.

Rumunija

Dodatak za porodice utvrđen je Zakonom o dodacima s ciljem podrške porodicama sa niskim primanjima koje imaju i odgajaju djecu. Ova vrsta materijalne pomoći uslovljena je prihodom i imovinskim stanjem, finansira se iz državnog budžeta i dodjeljuje svim porodicama koje imaju djecu (do 18 godina starosti) i raspolažu prosječnim mjesečnim neto prihodom po članu porodice nižim od zakonski propisane granice.

Vrsta porodice	Prosječni mjesečni neto prihod po članu porodice	Mjesečni dodatak u zavisnosti od broja djece			
		jedno dijete	dvoje djece	troje djece	četvoro ili više
Porodice sa dva roditelja	- manje od 0,40 RSI ³² (45,66 €)	0,06 RSI (6,85 €)	0,12 RSI (13,70 €)	0,18 RSI (20,55 €)	0,24 RSI (27,40 €)
	- između 0,41 RSI (45,89 €) i 0,740 RSI (84,47 €)	0,05 RSI (5,71 €)	0,1 RSI (11,42 €)	0,15 RSI (17,12 €)	0,2 RSI (22,83 €)
Porodice sa jednim roditeljem	- manje od 0,40 RSI (45,66 €)	0,1 RSI (11,42 €)	0,2 RSI (22,83 €)	0,3 RSI (34,25 €)	0,4 RSI (45,66 €)
	- između 0,41 RSI (45,89 €) i 0,740 RSI (84,47 €)	0,09 RSI (10,27 €)	0,18 RSI (20,55 €)	0,27 RSI (30,82 €)	0,36 RSI (41,09 €)

Socijalna pomoć za obezbjeđivanje garantovanog minimalnog dohotka je druga vrsta davanja koja je, takođe, uslovljena prihodom i imovinskim stanjem porodice. Takođe se finansira u okviru državnog budžeta, a utvrđuje se kao razlika između mjesečnog garantovanog minimalnog dohotka propisanog zakonom i mjesečnog neto prihoda porodice ili pojedinca koji zadovoljavaju uslove (Zakon o garantovanom minimalnom dohotku).

³² Referentni socijalni indikator čija je vrijednost (u skladu sa Zakonom) 114,5 eura.

Struktura porodice	Garantovani minimalni dohodak (gornja granica predviđena zakonom)	% RSI
Pojedinac	28,54 €	0,25 SRI
Porodica sa dva člana	51,37 €	0,45 SRI
Porodica sa tri člana	71,91 €	0,63 SRI
Porodica sa četiri člana	89,04 €	0,78 SRI
Porodica sa pet članova	106,16 €	0,93 SRI
Porodica sa šest i više članova	113,24 €	0,99 SRI
Prosječna mjesečna neto zarada u 2012. godini	350,90 €	

Slovenija

Porodična naknada je naknada u gotovini i čini je:

- Roditeljska naknada;
- Naknada za novorođeno dijete;
- Dodatak za djecu;
- Dodatak za veliku porodicu;
- Posebni dodatak za brigu o djetetu (dodatak u gotovini za dijete kojemu je potrebna specijalna njega i koje će prema tome imati veće životne troškove a koje porodica mora ispuniti);
- Djelimična isplata u slučaju gubitka prihoda (naknade koje se isplaćuju roditelju koji je prekinuo svoj radni angažman ili radi po skraćenom radnom vremenu, kako bi se starao/la o djetetu sa smetnjama u razvoju ili sa smetnjama u kretanju).

Shodno Zakonu o fisklanom bilansu, dodatak po rođenju djeteta više ne predstavlja univerzalno pravo, već zavisi od prihoda roditelja. Pravo na dodatak za dijete obezbijedeno je svakom djetetu čiji otac ili majka su stalno nastanjeni u Sloveniji i čiji mjesečni prihodi po članu porodice ne premašuju iznos od 64% prosječne neto zarade³³ što iznosi 610 EUR po članu porodice.

³³ U oktobru 2012. godine prosječna bruto plata u Sloveniji iznosila je 1.515,95 eura odnosno 986,81 eura neto.

Isplata posebnih naknada, tj. finansijska socijalna pomoć kojom se pokrivaju najneophodnije potrebe lica u mjeri koja omogućava njihovu egzistenciju propisana je Zakonom o finansijskoj socijalnoj pomoći (koji je stupio na snagu 1. januara 2012. godine). Ova prava se ostvaruju ako je primljeni prihod ispod propisanog, ali i u svim drugim slučajevima propisanim zakonom. Od 1. januara 2012. godine osnovni minimum prihoda iznosi 260 eura.

Pravo na novčanu socijalnu pomoć ima:

- Osoba koja svojim radom ne može obezbijediti ličnu egzistenciju, niti ostvariti prava koja proističu iz rada ili osiguranja, prihode koji proističu iz imovine i drugih izvora, ili uz pomoć onih koji su dužni da njega/nju izdržavaju, niti na bilo koji drugi način propisan zakonom;
- Onaj ko ne može da obezbijedi dovoljno finansijskih sredstava za sebe ili za članove svoje porodice u iznosu minimalnog dohotka iz razloga koji su van njegove/njene moći i koji je ostvario prava na druge finansijske pogodnosti i olakšice pod drugim uslovima.

Novčana socijalna pomoć zavisi od iznosa prihoda, broja članova porodice, uštedevine, obezbijedene njege i mogućnosti postojanja krivične odgovornosti (tj. ako kao takvo nije registrovano u Birou zapošljavanja Slovenije, na odsluženju je zatvorske kazne, i sl).

Tabela 1: Iznos socijalnih davanja prema statusu korisnika

Iznos socijalne pomoći za:	Prema Zakonu o finansijskoj socijalnoj pomoći		Prema Zakonu o mjerama posredovanja (2012)	
	Ponder	Iznos (€)	Ponder	Iznos (€)
Prvu odraslu ili pojedinačnu osobu, ili odraslu osobu u ustanovi za njegu	1	288.81	1	260.00
Prva odrasla ili pojedinačna osoba koja radi 60 do 128 sati mjesečno	1,28	369.68	1,28	332.80
Prva odrasla ili pojedinačna osoba koja radi preko 128 sati mjesečno	1,56	450.54	1,56	405.60
Osoba koja ima između 18 i 26 godina koja je registrovana kao nezaposlena u službi za zapošljavanje ili registrovana da traži zaposlenje i čije je mjesto prebivališta isto kao i ono njegovih/njenih roditelja, ili ona koja živi sa svojim roditeljima	0,7	202.17	0,7	182.00
Ona osoba koja je trajno nezaposlena ili onesposobljena za rad, ili ima preko 63 godine (žene) ili preko 65 godina (muškarci) a ima mjesto prebivališta na istoj adresi	0,7	202.17	0,8	208.00

kao i osobe koje nisu članovi porodice i imaju dovoljno sredstava za svoju egzistenciju, ili koja živi sa njima				
Svaka druga odrasla osoba	0,5	144.41	0,5	130.00
Svaka druga odrasla osoba koja radi preko 128 sati mjesečno	0,78	225.27	0,78	202.80
Svaka odrasla osoba koja radi od 60 do 128 sati mjesečno	0,64	184.84	0,64	166.40
Prvo dijete koje je najstarije i ima status učenika	0,89	257.04	0,99	257.40
Svako drugo dijete koje ima status učenika	0,79	228.16	0,89	231.40
Prvo dijete, koje je i najstarije, a nema status učenika	0,7	202.17	0,8	208.00
Svako drugo dijete koje nema status učenika	0,6	173.29	0,7	182.00
Uvećanje za svako dijete u samohranjoj porodici gdje je jedan roditelj preminuo, a dijete ne prima naknadu preminulog, ili gdje je jedan od roditelja nepoznat ili dijete ne prima nikakvu egzistencijalnu naknadu od drugog roditelja	0,1	28.88	0,1	26.00

Iznos finansijske pomoći porodici određuje se kao razlika zbira minimalnih prihoda predviđenih po osobi ili članu porodice i prihoda svih članova porodice, ukoliko ih imaju.

Finansijska socijalna pomoć daje se za određeni vremenski period, sve u zavisnosti od okolnosti koje su potrebne za odobrenje i procjenu visine socijalne pomoći. Odobrava se:

- na period od 1 do 3 mjeseca: ukoliko se po prvi put aplicira;
- na period od 1 do 6 mjeseci: u slučaju podnošenja prijave po drugi put (primanje finansijske socijalne pomoći bez prekida) ako su stale nepromijenjene okolnosti koje pružaju osnovu za obezbjeđenje i procjenu iznosa finansijske socijalne pomoći;
- za period od jedne godine: ako osoba ima preko 63 godine, za žene, i iznad 65 godina, za muškarce, usljed bolesti ili invaliditeta ili drugih okolnosti, i ako ne postoji mogućnost da bi se društveni položaj korisnika poboljšao;
- trajno: za osobu koja je trajno nesposobna ili onesposobljena za rad, ili ima preko 63 godine, ako je žena, ili više od 65 godina, ako je muškarac, i ako nema imovine, i nije u ustanovi za njegu i čiji članovi porodice ispunjavaju odgovarajuće uslove.

Ujedinjeno Kraljevstvo

Porodice bez prihoda mogu da primaju razne naknade. u zavisnosti od određenih okolnosti u kojima se porodica nalazi. Izuzevši naknade za invalidnost. porodica može da prima dodatna materijalna davanja u iznosu od 84,75 eura nedjeljno za porodicu sa jednim odraslim članom ili 133,03 eura za porodice sa dva odrasla člana. Pored toga. dječiji dodatak u iznosu od 24,23 eura se isplaćuje za

prvo dijete i 16 eura za svako naredno dijete. Takođe, odobravaju se poreske olakšice za dijete u visini do 61,58 eura nedjeljno po svakom djetetu. Pomenute naknade trenutno su neograničene kada je u pitanju vremenski okvir. Prosječna britanska plata u 2012. godini je iznosila 483,41 eura nedjeljno.³⁴

³⁴ Office for National Statistics - Annual Survey of Hours and Earnings (ASHE) - <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/ashe/annual-survey-of-hours-and-earnings/2012-provisional-results/stb-ashe-statistical-bulletin-2012.html#tab-Weekly-earnings> (28.1.2013)

Prilog 1. Visina dječijeg dodatka u zemljama članicama EU i odnos sa prosječnom zaradom u zemlji

Zemlja ³⁵	Opšte odredbe	Starosna dob djeteta, broj djece i mjesečni iznos dodatka (€)	Napomene i posebne odredbe	Prosječna mjesečna neto zarada u zemlji (€) ³⁶	% prosječne zarade na mjesečnom nivou
Austrija*	Dječiji dodatak varira u zavisnosti od uzrasta djeteta. Opšti uslovi za ostvarenje ovog prava su da je dijete nastanjeno u Austriji i da je maloljetno, primanja roditelja nijesu ograničena u svrhu ostvarenja ovog prava. Dječiji dodatak se isplaćuje mjesečno.	a) Opšti porodični dodatak – 105,40 b) Djeca (uzrasta 3-10 godina) – 112,70 c) Djeca (10-18 godina) – 130,90 d) Djeca (preko 19 godina) – 152,70	Pored osnovne mjesečne naknade primljeni iznosi porodice su: e) 12,80 za dvoje djece, f) 47,80 za troje djece (12,80 + 35,00), g) 97,80 za četvero djece (12,80 + 35,00 + 50,00) i h) 50,00 za svako sljedeće dijete. i) Za djecu sa teškim invaliditetom dopunski dodatak iznosi od 138,30 mjesečno.	2.112,47 (2011, Eurostat)	a) 4,99 % e) 0,61 % b) 5,33 % f) 2,26 % c) 6,20 % g) 4,63 % d) 7,23 % h) 2,37 % i) 6,55 %
Belgija*	Pravo na dječiji dodatak ima svako dijete mlade od 18 godina. Djeca imaju pravo na dodatak do 31. avgusta u godini kada navrš 18. godinu života.	a) 1. dijete – 90,28 b) 2. dijete – 167,05 c) 3. i svako sljedeće dijete – 249,41	Posebna odredba odnosi se na mlade od 18 do 25 godina koji mogu nastaviti da primaju dječiji dodatak pod uslovom da su na redovnom školovanju ili na obuci, ne mogu raditi samo skraćeno ili će imati samo jedan (zaradeni) prihod ili smanjen socijalni dodatak.	2.211,47 (2011, Eurostat)	a) 4,08 % b) 7,55 % c) 11,28 %
Bugarska	Programom socijalnih ulaganja u djecu mjesečni dječiji dodatak je transformisan u socijalne investicije (plaćanje predškolskih naknada, odjeću, obuću, udžbenike, itd).	a) Za djecu do završetka srednje škole – 17,00	Iznos dodatka za djecu do završetka srednje škole je važio do kraja 2012. godine, maksimalno do 20 godina starosti djeteta. Posebne prihode ostvaruju majke koje studiraju i rade puno radno vrijeme, roditelji blizanaca. Posebna vrsta dodataka obuhvata naknade troškova za javni prevoz.	685,70 ³ (2011, Nacionalni zavod za statistiku Bugarske)	a) 2,48 %
Češka Republika	Iznos dječijeg dodatka isključivo zavisi od uzrasta djeteta.	U zavisnosti od uzrasta djeteta: a) minimum – 19,00 b) maksimum – 27,00	U 2009. godini potrošnja na finansijske pogodnosti za porodicu i djecu predstavljala je 2,2% od BDP-a.	659,56 (2011, Eurostat)	a) 2,88 % b) 4,09 %
Danska*	U skladu sa zakonom svako dijete ima pravo na dječiji dodatak. Iznos ne zavisi od primanja roditelja, međutim zavisi od uzrasta djeteta.	a) 0-2 godine – 191,00 b) 3-6 godina – 151,00 c) 7-14 godina – 119,00 d) 15-17 godina – 40,00	Prikazani podaci su dati za 2013. godinu, po kvartalima. Podaci su preračunati na mjesečnom nivou po principu količnika kvartalnih podataka sa brojem 3. Dječiji dodatak će od 1. januara 2014. godine biti smanjen djeci čiji roditelji zarađuju više od 93.333,00 eura godišnje.	2.141,05 (2011, Eurostat)	a) 8,92 % b) 7,05 % c) 5,56 % d) 1,85 %
Estonija*	Pravo na dječiji dodatak koji se isplaćuje mjesečno, ima svako dijete od rođenja do navršenih 16 godina života.	a) Za prvo dijete – 9,52 b) Za drugo dijete – 19,18 c) Za treće i svako sljedeće – 57,54	Prikazani iznosi dječijed dodatka se odnose na 2012. godinu. Ukoliko dijete pohađa osnovnu, srednju ili stručnu školu ima pravo na primanje dječijeg dodatka do navršenih 19 godina. U slučaju kada dijete napuni 19 godina, dodatak se isplaćuje do kraja školske godine. Djeca samohranih roditelja imaju pravo na dvostruki iznos dječijeg dodatka.	555,30 (2011, Eurostat)	a) 1,71 % b) 3,45 % c) 10,36 %
Finska*	Dječiji dodatak je dostupan djeci ispod 17 godina i finansira se iz državnih fondova. Neophodno je da su djeca rezidenti Finske. Dodatak se isplaćuje na mjesečnom nivou.	a) 1. dijete – 104,19 b) 2. dijete – 115,13 c) 3. dijete – 146,91 d) 4. dijete – 168,27 e) Svako sljedeće dijete – 189,63	f) Samohranim roditeljima se, u korist djeteta, dodatak povećava za 48,55 mjesečno.	2.115, 42 (2011, Eurostat)	a) 4,93 % f) 2,30 % b) 5,44 % c) 6,94 % d) 7,95 % e) 8,96 %

³⁵ Zemlje koje su označene (*) nijesu odgovorile na ECPRD upitnik ili nijesu bile precizne u davanju odgovora, te su unijeti podaci preuzeti sa internet stranica http://europa.eu/familyalliance/countries/index_en.htm (23.1.2013)

³⁶ Iznosi koji su označeni sa (*) preuzeti su iz odgovora koje su države dostavile putem ECPRD odgovora. Podaci o prosječnim neto mjesečnim zaradama za ostale države preuzete su sa internet stranica Eurostata za 2011. godinu http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=eam_nt_net&lang=en (28. 1. 2013) ili internet stranica nacionalnih zavoda za statistiku.

Zemlja	Opšte odredbe	Starosna dob djeteta, broj djece i mjesečni iznos dodatka (€)	Napomene i posebne odredbe	Prosječna mjesečna neto zarada u zemlji	% prosječne zarade na mjesečnom nivou
Francuska	Dječiji dodatak i njegov iznos zavisi od broja djece i isplaćuje se mjesečno.	a) 2 djece – 127,00 b) 3 djece – 289,00 c) svako sljedeće dijete – 162,00	d) Dodatna nakada od 165,00 mjesečno se isplaćuje određenim porodicama u zavisnosti od prihoda i porodicama sa najmanje troje djece uzrasta od tri ili više godina i može se koristiti do 21. godine starosti.	1.827,18 (2011, Eurostat)	a) 6,95 % d) 9,03 % b) 15,82 % c) 8,87 %
Grčka*	Naknada za pomoć po jednom djetetu je novi program koji se isplaćuje uzimajući u obzir brojne parametre, kao što su: broj izdržavane djece, indeks jednakosti, ekvivalentnost dohotka i kategorija porodica po visini prihoda. Naknada se isplaćuje mjesečno.	a) 1 izdržavano dijete – 40,00 b) 2 izdržavana djeteta – 80,00 c) 3 izdržavana djeteta – 130,00 d) 4 izdržavana djeteta – 180,00 e) Za 5 i više djece po djetetu – 60,00	f) Osim naknade za podršku po jednom djetetu, postoji naknada za nezaštićenu djecu koja su lišena roditeljske njege iz bilo kojeg razloga i iznosi 44,00 eura mjesečno.	842,55 (2011, Eurostat)	a) 4,75 % b) 9,49 % c) 15,43 % d) 21,36 % e) 4,75 % f) 7,12 %
Holandija	Iznos dječijeg dodatka zavisi od starosti djeteta.	a) Dječiji dodatak mjesečno za svako dijete mlađe od 6 godina – 63,40 b) Za djecu od 12-17 godina do – 90,57	–	2.080,80 (2011, Eurostat)	a) 3,04 % b) 4,34 %
Irska*	Univerzalna naknada za djecu (dječiji dodatak) isplaćuje se za svako dijete, isplaćuje se roditeljima i starateljima djece do 16 godina ili do 18 godina ukoliko je dijete na redovnom školovanju ili ima smetnje u razvoju.	a) 1. dijete - 130,00 b) 2. dijete - 260,00 c) 3. dijete - 390,00 d) 4. dijete - 530,00 e) 5. dijete - 670,00 f) 6. dijete - 810,00 g) 7. dijete - 950,00 h) 8. dijete - 1.090,00	i) Dječiji dodatak za blizance izračunava se kada se mjesečni iznos dječijeg dodatka pomnoži sa 1,5 (130 eura x 1,5 = 195). j) Od 2014. godine, mjesečni iznos dodatka za četvrto i svako sljedeće dijete biće 130,00 eura. Obračun plata vrši se na nedjeljnom nivou. Na mjesečnom nivou rezultat je dobijen metodom dijeljenja nedjeljnog iznosa sa brojem 7, množenjem sa brojem dana u godini 365 i dijeljenjem sa brojem mjeseci u godini, po principu: {(nedjeljni iznos)÷7×365÷12}	3.006,34 (2. polovina 2012)	a) 4,3 % i) 6,49% b) 8,7 % j) 4,32 % c) 13,0 % d) 17,7 % e) 22,3 % f) 27,0 % g) 31,7 % h) 36,4 %
Italija*	U Italiji ne postoji dječiji dodatak za maloljetnu djecu (osim naknada koju dobijaju osobe sa invaliditetom).	–	Regioni i opštine mogu, u skladu sa posebnim zakonodavstvom, obezbijediti naknade za porodice ili pojedince.	1.597,65 (2011, Eurostat)	–
Kipar	Dječiji dodatak se isplaćuje na godišnjem i mjesečnom nivou.	a) 1-2 djece do 18 godina – 35,08 b) 3 djece do 18 godina – 70,00 c) 4 i više djece do 18 godina – 115,00	Prikupljeni podaci su dati na godišnjem nivou (421; 840 i 1.380 eura) i preračunati na mjesečnom nivou prema iznosima u tabeli. Ne postoji zvanična statistička evidencija o prosječnoj mjesečnoj neto zaradi u državi. Podaci o neto zaradama su dobijeni oduzimanjem poreza na lični dohodak od bruto godišnjeg iznosa zarade u iznosu od 20% ³⁷ za iznose između 19.500 do 28.000 eura godišnje i dijeljenjem sa brojem mjeseci u godini.	1.886,22 (2011, Nacionalni zavod za statistiku Kipra)	a) 1,86 % b) 3,71 % c) 6,10 %
Letonija *	Državna naknada za porodicu se odobrava za svako dijete koje podiže porodica od prve do petnaeste godine starosti djeteta. U slučaju da dijete poslije navršene petnaeste godine nastavi da uči u opštoj ili stručnoj obrazovnoj instituciji i ne prima stipendiju, naknada se isplaćuje do 19 godine života.	a) Naknada po svakom djetetu – 11,47 b) Državni dodatak za porodicu za dijete sa smetnjama u razvoju – 107,52	Iznos naknade po svakom djetetu će se primjenjivati za period od 1. 7. 2019. – 31. 12. 2014. godine. Za dijete sa smetnjama u razvoju do 18. godine odobrava se državna naknada za porodicu. Pravo na naknadu imaju osobe koje podižu dijete sa smetnjama u razvoju od dana ozvaničenja statusa djeteta sa smetnjama u razvoju do dana kada dijete navrší 18 godina, bez obzira na isplatu državne naknade za porodicu.	427,76 (2011, Nacionalni zavod za statistiku Letonije)	a) 2,68 % b) 25,13 %

³⁷ Izvod iz zakona o ličnom dohotku, Zavod za statistiku Kipra http://www.mof.gov.cy/mof/ird/ird.nsf/dmlfaq_en/dmlfaq_en#1 25. 1. 2013)

Zemlja	Opšte odredbe	Starosna dob djeteta, broj djece i mjesečni iznos dodatka (€)	Napomene i posebne odredbe	Prosječna mjesečna neto zarada u zemlji	% prosječne zarade na mjesečnom nivou
Litvanija *	Svako dijete koje odrasta u porodici ili pod starateljstvom ima pravo na dječiji dodatak, ukoliko je mjesečni prihod po članu porodice 1,5 puta manji od iznosa garantovane zarade u državi.	a) Za dijete od 0-2 godine - 0,75 % osnovne socijalne naknade – 28,30 b) Za dijete od 2-7 (ili 2-18) godina - 0,40 % od osnovne socijalne naknade – 15,00	–	488,70* (treći kvartal 2012)	a) 5,79 % b) 3,07 %
Luksemburg	Porodični dodatak se isplaćuje dok dijete ne navrši 18 godina. Isplate se nastavljaju do 27 godina u slučaju sekundarnih studija. Isplate se nastavljaju dodjeljivati za djecu sa fizičkim ili mentalnim smetnjama.	–	U slučaju invalidnosti dva uslova moraju biti ispunjena: - Invalidnost mora biti otkrivena prije 18. godine; - Osoba mora pohađati nastavu u vaspitno-obrazovnoj ustanovi.	2.334,67 (2011, Eurostat)	–
Mađarska*	Porodični ili dječiji dodatak obuhvata dvije vrste naknade: naknadu za odgajanje djece i naknadu za školovanje. Naknada za odgajanje djece isplaćuje se za djecu do školskog uzrasta, dok se naknada za školovanje dodjeljuje djeci školskog uzrasta ili starijoj djeci, ukoliko studiraju na državnom univerzitetu. Naknade se isplaćuju na mjesečnom nivou.	a) Za porodice sa jednim djetetom – 41,42 b) Za porodice koje imaju dvoje djece, po djetetu – 45,16 c) Za porodice koje imaju troje ili više djece po djetetu – 54,32	Zakon predviđa posebne odredbe u slučaju samohranih roditelja: d) 46,51 za samohrane roditelje koji imaju jedno dijete; e) 50,25 po djetetu, za samohrane roditelje sa dvoje djece; f) 57,72 po djetetu, za samohrane roditelje koji imaju troje ili više djece; g) 50,25 za dijete koje živi u dječijem domu, popravnoj ili kaznenoj instituciji, pod zaštitom, u socijalnoj instituciji ili u hraniteljskoj porodici.	502,91 (2011, Eurostat)	a) 8,23 % d) 5,03 % b) 8,98 % e) 9,99 % c) 10,8 % f) 11,72 % g) 9,99 %
Malta	Dječiji dodatak namijenjen svim roditeljima koji imaju djecu mlađu od 16 godina, uključujući i djecu/mlade uzrasta između 16 i 21 godinu starosti, koji su još uvijek na studijama ali nijesu u radnom odnosu, kao i viši postotak roditeljske čiji godišnji prihod ne prelazi 24.226.	Po djetetu – 29,16	Dječiji dodatak isplaćuje se godišnje u iznosu od 350,00 eura po djetetu, prikazani podatak (29,16) na mjesečnom nivou je izračunat metodom količnika iznosa na godišnjem nivou sa brojem mjeseci u godini. Nova kategorija poreske olakšice omogućava roditeljima da uštede do 420,00 godišnje. Namjenjena je svim roditeljima koji podižu djecu, kao i onima koji nijesu u radnom odnosu a čija su djeca uzrasta između 16 i 18 godina (u slučaju djece koja su još uvek studiraju na tercijarnom nivou, starosna granica se povećava na 21 godinu). Napomena: Ne postoji zvanična statistička evidencija o prosječnoj mjesečnoj neto zaradi u državi.	1.290,00 (bruto zarada) (2011, Nacionalni zavod za statistiku Malte) Napomena: Ne postoji zvanična statistička evidencija o prosječnoj mjesečnoj neto zaradi u državi.	2,26 % (u odnosu na bruto zaradu)
Njemačka*	Pravo na dječiji dodatak (nezavisno od prihoda) isplaćuje se do djetetovog 18. rođendana, ukoliko dijete živi u Njemačkoj. Ukoliko je dijete na stručnom usavršavanju ili studira, ovo se pravo proširuje i na 25. godina, kao maksimalna starosna granica.	a) 1. dijete – 184,00 b) 2. dijete – 184,00 c) 3. dijete – 190,00 d) 4. dijete i sljedeće – 215,00	e) Za porodice sa niskim prihodima obezbijeden je dopunski dječiji dodatak čija visina zavisi od primanja i imovine roditelja i dostiže najviše 140 mjesečno, po djetetu.	2.914,00 (2012) *	a) 6,31 % e) 4,80 % b) 6,31 % c) 6,52 % d) 7,58 %
Poljska	Sadašnja raspodjela naknade namijenjena je uglavnom porodicama sa niskim primanjima, onim sa mjesečnim prihodom po osobi koji ne prelazi 126,00 eura.	Dječiji dodatak po djetetu: a) minimalni – 12,00 b) maksimalni – 17,00	Naknade dodjeljuju lokalne vlasti i one zadržavaju mogućnost uvećanja postojećih naknada.	447,50 (2011, Eurostat)	a) 2,68 % b) 3,80 %
Portugal	Finansijske naknade su usmjerene na podršku malim primanjima porodica sa izdržavanom djecom, sa povećanim pogodnostima za samohrane roditelje i velike porodice.	Maksimalne raspoložive naknade – 140,76	Maksimalne mjesečne raspoložive naknade isplaćuju se porodicama sa referentnim prihodima ispod 50% (419,22 u 2012. godini) po djetetu ispod 12 mjeseci starosti. Porodice koje primaju referentni prihod koji je 1,5 puta veći nivo od IAS-a (portugalski metod indeksiranja socijalne pomoći) nemaju pravo na porodičnu naknadu.	906,91 (2011, Eurostat)	15,52 %

Zemlja	Opšte odredbe	Starosna dob djeteta, broj djece i mjesečni iznos dodatka (€)	Napomene i posebne odredbe	Prosječna mjesečna neto zarada u zemlji	% prosječne zarade na mjesečnom nivou
Rumunija*	Dječiji dodatak je univerzalna beneficija za svu djecu do 18 godina starosti i iznad, što uključuje mlade ljude koji nastave visoko obrazovanje/stručno usavršavanje do sticanja diploma.	a) Djeca do dvije godine starosti (tri godine starosti za djecu sa smetnjama u razvoju)- 45,66 b) Djeca između dvije i 18 godina starosti i mlade ljude iznad 18 godina starosti koji nastave školovanje ili stručno usavršavanje, do sticanja diploma - 9,95	U skladu sa Zakonom o zaštiti i unapređenju prava djeteta visina mjesečne naknade za izdržavanje djece koja se nalaze u smještaju iznosi -22,1, dok za djecu sa smetnjama u razvoju naknada iznosi 33,22 eura mjesečno.	350,90 * (2012)	a) 13,01 % b) 2,83 %
Slovenija*	Dječiji dodatak je dodatna finansijska pomoć za hranu, njegu i obrazovanje djeteta.	Iznos dječijeg dodatka po djetetu sve do kraja osnovne škole ili do 18. godine: a) 1 dijete - 114,31 b) 2 djece - 125,73 c) 3 i ostala djeca - 137,18 Iznos dječijeg dodatka po djetetu u srednjoj školi ali ne duže od 18 godina starosti: d) 1 dijete - 168,31 e) 2 djece - 179,73 f) 3 i ostala djeca - 243,55	Stupanjem na snagu Zakona o fiskalnom balansu došlo je do izmjena u primanju dječijeg dodatka. Sedma i osma linija primanja je ukinuta, dok su za petu i šestu liniju primanja sada za 10% niža. ³⁸	825,69 (2011, Eurostat)	a) 13,84 % b) 15,15 % c) 16,61 % d) 20,38 % e) 21,76 % f) 29,50 %
Španija*	Visina dječijeg dodatka zavisi od broja djece u porodici. Pravo na dječiji dodatak imaju sva djeca mlađa od 18 godina.	a) 1. dijete - 24, 25 b) 2. djete - 48,50 c) 3. djete - 72,75 d) 4. djete - 97,00	Visina dječijeg dodatka predviđenog za djecu sa smetnjama u razvoju zavisi od stepena invalidnosti.	1.365,17 (2011, Eurostat)	a) 1,77% b) 3,55 % c) 5,32 % d) 7,20 %
Švedska	–	a) 1. dijete - 122,00 b) 2. dijete - 122,00 + 17,00 c) 5. i svako sljedeće - 145,00	Nakon prvog, za svako sljedeće dijete na iznos od 122,00 eura dodaje se iznos u rasponu od 17 do 145 do petog djeteta.	2.276,65 (2011, Eurostat)	a) 5,35 % b) 6,10 % c) 6,36 %
Ujedinjeno Kraljevstvo*	–	a) Za najstarije dijete - 108,00 b) Za svako dijete nakon prvog - 71,70	Obračun naknada i plata vrši se na nedjeljnom nivou. Na mjesečnom nivou rezultati su dobijeni metodom dijeljenja nedjeljnog iznosa sa brojem 7, množenjem sa brojem dana u godini 365 i dijeljenjem sa brojem mjeseci u godini, po principu: {(nedjeljni iznos)÷7×365÷12} Domaćinstva u kojima zarade odraslih članova prevazilaze 59.680,20 eura godišnje gube pravo na poreske olakšice za dijete putem poreskog sistema, a domaćinstva u kojima zarade odraslih članova prevazilaze 71.616,24 eura godišnje gube sve povlastice.	3.675,93 * (2012)	a) 2,93 % b) 1,95 %

³⁸ Linije primanja detaljno su navedene u komparativnom dijelu.

Prilog 2. Trajanje odsustva i visina naknade zarade koja se isplaćuje zaposlenom za porodijsko odsustvo

Zemlja ³⁹	Maksimalno trajanje (u nedjeljama)	Kriterijumi za isplatu	Plaćeno	Isplata	Finansira
Austrija	16 nedjelja (8 prije očekivanog porođaja i 8 poslije porođaja)	/	Da	100% od prosječne zarade za posljednja tri mjeseca.	Fond za zdravstveno osiguranje
Belgija*	15 (17 u slučaju višestrukog porođaja)	Sve osigurane žene	Da	30 dana: 82 % nakon: 75 % sa ograničenjem na iznos od 94.87 eura dnevno	Socijalno osiguranje
Bugarska*	68 (410 dana) za svako dijete	Žene koje rade u fabrici ili u kancelariji, ako imaju 6 mjeseci osiguranja	Da	90 % dnevnog prosječnog doprinosa na prihod za 6 mjeseci prethodnog odsustva.	/
Češka Republika*	28 (37 u slučaju višestrukog porođaja ili za samohranu majku)	Sve žene rezidentkinje (stanovnice)	Da	69% (do 1,242.01 eura mjesečno)	Zdravstveno osiguranje
Danska*	18	6 nedjelja stanovanja u zemlji	Da	100 % do neoporezovanih 105,6 eura po radnom danu ili 528 eura nedjeljno.	Poslodavac
Estonija*	23 (140 dana) 154 dana u slučaju u slučaju višestrukog porođaja ili komplikacija pri porođaju)	Sve osigurane majke, uključujući radnike sa privremenim ugovorima, ako ugovor traje najmanje 3 mjeseca. Ista pravila važe za usvajanje djeteta starosti manjeg od 1 godine, do 70 dana.	Da	100%	Socijalno osiguranje
Finska	105 radnih dana = 17,5 nedjelja (u Finskoj, u nedjelji ima šest radnih dana)		Da	Po danu, isplaćuje se 90% od tristastotog (1/300) dijela godišnje zarade do 54.552 eura; a 32,5% za zarade koje prelaze 54.552 eura na godišnjem nivou. sa manjim procentom za zarade koje prelaze gore navedeni iznos.	Socijalno osiguranje (ukoliko poslodavac isplaćuje zaposlenoj zaradu tokom porodijskog odsustva, naknada za porodijsko odsustvo se isplaćuje poslodavcu)
Finska	105 radnih dana = 17,5 nedjelja (u Finskoj, u nedjelji ima šest radnih dana)		Da	Po danu, isplaćuje se 90% od tristastotog (1/300) dijela godišnje zarade do 54.552 eura; a 32,5% za zarade koje prelaze 54.552 eura na godišnjem nivou. sa manjim procentom za zarade koje prelaze gore navedeni iznos.	Socijalno osiguranje (ukoliko poslodavac isplaćuje zaposlenoj zaradu tokom porodijskog odsustva, naknada za porodijsko odsustvo se isplaćuje poslodavcu)
Francuska*	Prvo / drugo dijete : 16; treće : 26, (+3 u slučaju višestrukog porođaja)	Doprinosi za osiguranje u periodu od 10 mjeseci	Da	100 % do maksimuma (3,031 EURA mjesečno)	Socijalno osiguranje
Grčka*	17	200 dana rada u posljednje dvije godine	Da	100%	Socijalno osiguranje/poslodavac
Holandija*	16	Sve osigurane žene	Da	100% do svakodnevnog maksimuma (193 eura)	Socijalno osiguranje
Irska	42 (26 plaćeno odsustvo + mogućnost neplaćenog odsustva 16 sedmica)	U zavisnosti od uslova predviđenih ugovorima o radu. Jedan od kriterijuma je najmanje 39 sedmica doprinosa na osiguranje isplaćenih u periodu od 12 mjeseci prije odsustva	Da	Najmanje 217,80 eura nedjeljno, a najviše 262 eura.	Država (Poslodavac nije u obavezi da isplaćuje naknadu zaposlenoj tokom porodijskog odsustva)
Italija	20 (5 mjeseci)	Na početku perioda odsustva zaposlena mora biti u radnom odnosu.	Da	80% prosječne bruto zarade podnosioca zahtjeva tokom 12 mjeseci prije početka korišćenja prava na porodijsko odsustvo.	Socijalno osiguranje
Kipar*	18	Sve osigurane žene	Da	75 % povećana na 80 %, 90% i 100 % za jedan, dva ili tri izdržavane djece.	/
Letonija	19 (112 dana + 2 nedjelje za žene pod stalnim medicinskim nadzorom)	Sve osigurane žene	Da	100 % od prosječne bruto zarade posredstvom kojih su doprinosi bili isplaćeni tokom 12 mjeseci	Socijalno osiguranje

³⁹ Zemlje koje su označene (*) nijesu odgovorile na ECPRD upitnik ili nijesu bile precizne u davanju odgovora, te su unijeti podaci preuzeti sa internet stranica OECD http://www.oecd.org/els/social/policies/parental-leave/PF2.1_Parental_leave_systems%20-%20updated%20%2018_July_2012.pdf (28.01.2013)

Zemlja ⁴⁰	Maksimalno trajanje (u nedjeljama)	Kriterijumi za isplatu	Plaćeno	Isplata	Finansira
Litvanija	21 (126 dana) (+2 nedjelje u slučaju komplikacija pri porođaju ili višestrukog porođaja)		Da	100% od iznosa naknade zarade korisnika; iznos ne može biti manji od 1/3 zagarantovane zarade u državi, odn. 3,2 puta veći od zagarantovane zarade u državi, tj. 1.380,2 EURA.	Nacionalni fond za socijalno osiguranje
Luksemburg*	16 (20 u slučaju višestrukog porođaja)	Sve osigurane žene	Da	100% (minimalna i maksimalna isplata 9, 007.43 eura po mjesecu)	Socijalno osiguranje
Mađarska*	24	Sve osigurane žene	26 nedjelja	Prenatalna (minimum 4 nedjelje): 70 %	Socijalno osiguranje
Malta*	14	Sve osigurane žene	Da	Isplata po paušalnoj stopi od 74,44 nedjeljno. Takođe je dostupna još jedna nedjelja neplaćenog odsustva.	Socijalno osiguranje
Njemačka	12 mjeseci (+2 mjeseca ukoliko oba roditelja koriste roditeljsku naknadu i zarađeni prihod roditelja je smanjen za najmanje dva mjeseca	Sve osigurane žene	Da	Naknada zavisi od visine prihoda prije porođaja. Ne može biti manja od 300 EURA i više od 1.800 EURA. U slučaju višestrukog porođaja, naknada se povećava za 300 EURA za drugo i svako naredno dijete.	/
Poljska*	Prvo dijete: 24 (14 obavezno) Višestruki porođaj: 37 za blizance	Osigurane zaposlene i samostalno zaposlene žene	Da	100% (bez ograničenja)	Socijalno osiguranje/zaposlena
Portugal*	75 dana (kao dio 120 ili 150 kalendarskih dana roditeljskog odsustva, zavisno od nivoa plaćanja)	6 mjeseci uplaćivanja doprinosa osiguranju	Da	80-100% sa minimalnom isplatom, detalje vidjeti u tabeli sa roditeljskim odsustvom.	/
Rumunija	21 (126 dana – 63 prije i 63 poslije porođaja)	Osigurane žene; međutim, one koje su izgubile pravo na osiguranje takođe dobijaju naknadu ukoliko se porode u periodu od 9 mjeseci od dana prestanka osiguranja.	Da	85% prosječne zarade osiguranika tokom šest mjeseci prije odsustva.	Poslodavcu naknadu refundira Fond za socijalno osiguranje.
Slovačka*	34 (37 u višestrukog porođaja)	Sve žene su rezidentkinje (stanovnice)	Da		
Slovenija	15 (105 dana)		Da	Prva tri mjeseca – 100% zarade, bez ograničenja u pogledu maksimalnog iznosa.	Država
Španija*	16 (18 za 3 ili više djece)	180 dana plaćanja doprinosa u zadnjih 5 godina	Da	100% sa ograničenjem od 3230 eura mjesečno. Paušalna stopa (532 eura mjesečno) isplaćuje se za 42 dana svim zaposlenim ženama koje nisu podobne.	Država
Švedska*	50 dana u slučaju da žena radi na povredama rizičnom poslu ili poslu koji uključuje rizik za fetus ili dodjela 60 dana roditeljskog odsustva	Oba podobne roditelja	Da	80% sa ograničenjem od 43, 070 eura (minimalno 19 eura po danu)	Država
U.K.	39	26 nedjelja uzastopno zaposlenje do 15. nedjelje trudnoće	Da	Prvih 6 nedjelja – 90% prosječne nedjeljne plate zaposlene; za naredne 33 nedjelje – iznos niži od 90% prosječne nedjeljne plate zaposlene ili 135,45 GBP (161,67 eura)	Poslodavac isplaćuje

⁴⁰ Zemlje koje su označene (*) nijesu odgovorile na ECPRD upitnik ili nijesu bile precizne u davanju odgovora, te su unijeti podaci preuzeti sa internet stranica OECD http://www.oecd.org/els/socialpoliciesanddata/PF2.1_Parental_leave_systems%20-%20updated%20%2018_July_2012.pdf (28.01.2013)

Prilog 3. Trajanje odsustva i visina naknade zarade koja se isplaćuje zaposlenom za roditeljsko odsustvo

Zemlja ⁴¹	Trajanje	Starosna dob	Isplata	Ostalo
Austrija	/	/	5 opcija: • 436 EURA mjesečno za 30 mjeseci ili za 36 mjeseci ako oba roditelja podnesu zahtjev za isplatu (30 +6 opcija); • 624 EURA mjesečno za 20 mjeseci ili 24 mjeseca (20 + 4 opcije); • 800 EURA mjesečno za 15 mjeseci ili 18 mjeseci (15 +3 opcija), • 1,000 EURA mjesečno za 12 mjeseci ili 14 mjeseci za one koji zarađuju manje od 1, 000 EURA prihoda mjesečno (12 +2 opcija); • 80 % od isplate po osnovu porodijskog odsustva uz ugraničenje isplate do 2000 EURA mjesečno.	Roditelji ne primaju naknadu zarade od strane poslodavca, pa samim tim poslodavci ne dobijaju refundaciju sredstava po osnovu isplate naknade zarade zaposlenom. Međutim, roditelji imaju pravo na dodatak za brigu o djetetu.
Belgija*	3 mjeseca po roditelju po djetetu (6 mjeseci ako je polovina radnog vremena) (15 mjeseci ako je 80% skraćenog radnog vremena)	6; 8, ako dijete ima smetnje u razvoju	Odjednaka fiksna isplata naknade za odsustvo nevezano za roditeljsko odsustvo: 756.19 EURA za jedan mjesec (potpuno odsustvo)	Potpuno odsustvo može se uzeti čitavo ili polovično tokom 6 mjeseci ili po jedan dan nedjeljno tokom 15 mjeseci. Za polovično odsustvo, ukupno trajanje od 6 mjeseci se može podijeliti u djelove od minimum 2 mjeseca . 80 % skraćenog radnog vremena može biti podijeljeno u djelove od najmanje 3 mjeseca. Takođe postoji sljedeće pravilo: jedan mjesec za puno radno vrijeme + 2 mjeseca za skraćeno radno vrijeme + 5 mjeseci na jednu petinu radnog vremena.
Češka Republika*	156 nedjelja	3 godine	Razne opcije, dok dijete ne navrš 24 do 48 mjeseci. Maksimalni iznos je 449,2 eura mjesečno i 70 % prethodne mjesečne zarade. Ukupan iznos koji se isplaćuje za čitav period iznosi 8,593.45 eura.	
Danska*	32 nedjelje po djetetu koje se mogu podijeliti po roditeljima (koristi se nakon porodijskog, očinskog ili neke druge vrste roditeljskog odsustva) + individualno pravo na 8 neplaćenih nedjelja (može da se proširi na 32 nedjelje plaćanja za ukupno 40 nedjelja odsustva)	9 godina	Kao i za porodijsko odsustvo	Mogućnost rada sa skraćenim radnim vremenom sa umanjenim iznosom isplate.
Estonija	435 dana	Ukoliko majka nije imala pravo da iskoristi trudničko i porodijsko odsustvo, roditeljsko odsustvo plaćeno je do navšenih 18 mjeseci djeteta.	100% prosječne zarade . Postoje i druga prava koja su detaljnije opisana u nastavku.	Naknadu zarade isplaćuje ustanova za socijalno osiguranje.
Finska	158 radnih dana poslije porodijskog odsustva	Oba roditelja imaju pravo na roditeljsko odsustvo, s tim što ga ne mogu koristiti u isto vrijeme. Roditelj ima pravo na očinsko odsustvo.	Po danu, 70% od tristastotog (1/300) dijela godišnje zarade do 35.457 eura. Za zarade koje premašuju ovaj iznos, naknada je manja od 70%. Nakon toga, isplaćuje se 40% do 54.552 eura zarade i 25% na zarade koja prelaze 54.552 eura.	Ustanova za socijalno osiguranje plaća roditeljsku naknadu za 158 radnih dana.
Francuska*	1) 3 godine po roditelju po djetetu (jedna godina sa mogućnošću produžetka dva puta), 1 godina ako je usvajanje u pitanju 2) Pravo na skraćeno radno vrijeme	1) 3 godine za roditeljsko odsustvo 2) Nema ograničenja za skraćeno radno vrijeme	1) Posebna nadoknada po domaćinstvu : za 3 godine, ako postoje 2 ili više djece , i ako je roditelj radio određeni broj godina. Samo za 6 mjeseci za prvo dijete	1) 566 eura po mjesecu; 2) ne može da bude odbijen od strane poslodavca bez velikih razloga.
Grčka*	3,5 mjeseci po roditelju	6 godina	Nije plaćeno.	Skraćeno radno vrijeme samo uz odobrenje poslodavca. Isto važi za roditelje usvojitelje.

⁴¹ Zemlje koje su označene (*) nijesu odgovorile na ECPRD upitnik ili nijesu bile precizne u davanju odgovora, te su unijeti podaci preuzeti sa internet stranica OECD http://www.oecd.org/els/socialpoliciesanddata/PF2.1_Parental_leave_systems%20-%20updated%20%2018_July_2012.pdf (28.01.2013)

Zemlja	Trajanje	Starosna dob	Isplata	Ostalo
Holandija*	1) Roditeljsko odsustvo: 26 puta broj odradnih sati u nedjelji za roditelja, podjetetu. Npr. Puno radno vrijeme od 38 sati nedjeljno daje pravo na 988 sati (npr. 26 nedjelja) odsustva. 2) Rad s pola radnog vremena : Pravo na promjenu radnog vremena.	1) 8godina. 2) Nema ograničenja.	1) Neplaćeno odsustvo, osim u slučaju državnih službenika (75%) ili povoljnih kolektivnih ugovora. Međutim, za učesnike u štednoj šemi, smanjenje poreza od 723 eura mjesečno (polovina od propisane minimalne zarade) ili 4.18 eura po satu, za svaki sat odsustva.	1) Fleksibilnost: odsustvo može biti uzeto u intervalima od najmanje jednog mjeseca. Takođe, neplaćenog odsustva 4 mjeseca u slučaju usvojenja djeteta (za dijete do najviše 12 godina). 2) Postoji pravo na produženje radnog vremena.
Irska	14 sedmica	5 godina	Roditeljsko odsustvo nije plaćeno , osim u slučaju da postoji poseban dogovor sa poslodavcem.	
Italija	Najviše 6 mjeseci	/	Dijete do tri godine starosti: naknada se isplaćuje u iznosu 30% zarade zaposlenog za najviše 6 mjeseci (između oba roditelja). Roditelji imaju pravo na ovu naknadu do djetetove osme godine (za najviše 10 ili 11 mjeseci između oba roditelja) pod uslovom da je individualni prihod roditelja 2,5 puta manji od minimalnog iznosa penzije.	
Letonija	12 mjeseci		Iznos naknade po danu: 70% prosječne bruto plate po danu. Minimalni iznos naknade od 1. januara 2013. godine iznosi 143,36 eura mjesečno, odnosno nije manji od 4,71 eura po danu. Naknade u iznosu do 33 eura po danu se isplaćuju u cjelosti, a za veće iznose isplaćuje se naknada od 33 eura uvećana za 50 procenata iznosa zarade koja prelazi 33 eura po danu u godini.	
Litvanija	Do dvije godine starosti djeteta (koristi se nakon završetka porodijskog odsustva)		Zavisí od perioda korišćenja naknade: ukoliko se odsustvo koristi dok dijete navrší godinu dana isplaćuje se iznos u visini od 100% od iznosa naknade zarade korisnika. Ukoliko roditelj izabere da prima naknadu dok dijete navrší dvije godine isplaćuje se iznos u visini od 70% iznosa naknade zarade za prvu godinu, a 40% za drugu godinu.	Sva davanja u vezi sa roditeljskim odsustvom isplaćuje Nacionalni fond za socijalno osiguranje, a ne poslodavac.
Luksemburg*	6 mjeseci po roditelju po djetetu (12 mjeseci u slučaju rada ispod 50% punog radnog vremena), može se uzeti nakon porodijskog odsustva, i prije navršenog 5. rođendana djeteta za drugog roditelja.	Poslije porodijskog odsustva	Paušalna siplata od 1,778 eura mjesečno.	Odsustvo mora biti uzeto u jednom intervalu. Skraćeno radno vrijeme samo uz odobrenje poslodavca. 2 dodatna mjeseca u slučaju višestrukog porođaja.
Mađarska*	1) Program - Briga od djece (GYED): do djetetovog drugog rođendana; 2) Program dječije zaštite (GYES): od kraja Programa - Briga od djece do djetetovog trećeg rođendana , za osigurane roditelje	2 godine	1) 70% od prethodne plate (sa ograničenjem na iznos od 441,783 eura mjesečno. 2) fiksna isplata u iznosu od 96,7 eura.	Mogućnost da radi, ako je dijete starije od 1 godine. Neosigurani roditelji mogu takođe dobiti fiksnu isplatu u iznosu od 105 EURA mjesečno do djetetovog trećeg rođendana.
Njemačka*	Do 3 godine	3 godine (posljednja godina se može uzeti do 8. godine)	Naknada od 67% prosječne zarade roditelja tokom 12 mjeseci koje prethode rođenju djeteta, sa ograničenjem na iznos od 1800 eura mjesečno, minimalna uplata iznosi 300 eura čak i za roditelje bez prethodnog prihoda. Dodatak osobama sa niskim primanjima: za svaka 2 eura od mjesečna zarade ispod 1000 eura, njihova naknada za podizanje djeteta se povećava za 0,1 %. Brza premija: ako je drugo dijete rođeno u roku od 24 mjeseca, nadonada za podizanje djeteta se povećava za 10%..	Umjesto 12 (+2) mjeseci, naknada za podizanje djeteta se može iskoristiti do 24 (+4) mjeseca, ali se mjesečni nivo naknade umanjuje, tako da ukupna isplata ostaje na istom nivou. Oba roditelja imaju pravo na odsustvo u isto vreme i oba roditelja mogu uzeti do dva intervala odmora. Bonus koji se dijeli: oba roditelja imaju jednako pravo na naknadu za podizanje djece, ali ako otac uzme odsustvo u trajanju od najmanje 2 mjeseca, ukupna dužina isplacete naknade se produžava do 14 mjeseci. Opcija skraćenog radnog vremena: roditelji mogu da rade i do 30 sati nedjeljno, s tim što je isplata naknade smanjena.
Poljska*	36 mjeseci za porodicu	4 (18 u slučaju postojanja smetnji u razvoju)	97,1 eura mjesečno, u toku 24 mjeseca (više od jednog djeteta-36 mjeseci), u slučaju da mjesečni prihodi u porodici po glavi, ne prelaze 134 eura.	Odsustvo može biti uzeto u intervalima, ne više od 4; Roditelji mogu uzeti odsustvo zajedno, najviše tri mjeseca; Odsustvo može biti produženo do najviše 36 mjeseci, ukoliko dijete ima smetnje u razvoju ili je hroničnooboljelo.

Zemlja	Trajanje	Starosna dob	Isplata	Ostalo
Portugal*	1) Roditeljsko odsustvo: 120-150 (30 dana se može iskoristiti prije ili poslije rođenja) plaćeno 100%, dok je za 150 dana isplaćeno 80%. Majke moraju uzeti odsustvo najmanje 6 nedjelja nakon porođaja. Postoji bonus od 30 dana u slučaju da samo otac uzme 30 dana. 2) Dodatno odsustvo: 3 mjeseca po roditelju.	1) / 2) 6godina	1) 120 dana plaćeno 100% ili 150 dana plaćeno 80% (bez ograničenja). 2) 25% od prosječne zarade.	Moguće skraćeno radno vrijeme.
Rumunija	Uzrast do godinu dana (tri godine kada je u pitanju dijete sa smetnjama u razvoju)	Mogućnost dobijanja mjesečne naknade za staranje o djetetu do dvije godine.	Do godinu dana starosti djeteta: 85% od ukupno ostvarenog neto prihoda ostvarenog u posljednjih 12 mjeseci; ne može biti manji od 136,94 eura niti veći od 776,01 eura. Do dvije godine starosti djeteta: 85% prosječnog neto prihoda ostvarenog u posljednjih 12 mjeseci; ne može biti manji od 136,94 eura niti veći od 273,89 eura.	
Slovačka*	Do djetetovog 3 rođendana; individualno pravo na odsustvo se može iskoristiti nakon porodijsko godsustva.	3 godine	125 eura mjesečno, ili 39,83 eura u slučaju da roditelj radi ili je na bolovanju.	22 nedjelje za roditelje koji su usvojili dijete.
Slovenija	37 nedjelja (260 dana)		90% od zarade ili 100% ukoliko je plata manja od 763,06 eura. Naknade za roditeljsko odsustvo su ograničene i ne mogu premašiti iznos veći od dvije prosječne plate u Sloveniji, tj. iznos veći od 1,888 eura.	Shodno ranijim zakonskim rješenjima, naknade za roditeljsko odsustvo nijesu mogle biti veće od 2,5 mjesečne prosječne plate.
Španija*	3 godine po roditelju, po djetetu. Skraćenje radnog vremena 30-50%.	3, a 6 u slučaju skraćenog radnog vremena.	Neplaćeno (varira zavisno od regiona)	
Švedska*	480 dana koji se dijele između roditelja. Po 60 dana za oba roditelja.	8 godina	Početnih 390 dana: 80% (sa ograničenjem zarade do 50.959 eura; narednih 90 dana isplata u vrijednosti od 6,9 eura po danu.	Roditeljsko odsustvo je potpuno fleksibilno: može biti podijeljeno na puno radno vrijeme, polovinu radnog vremena, ¼ i 1/8 (jedan sat dnevno). Isto važi za usvajanje. Premija ili bonus za rodnu ravnopravnost (<i>Gender Equality Bonus</i>) nudi ekonomičan podsticaj za porodice da podijele roditeljsko odsustvo sa više jednakosti između roditelja. Oba roditelja primaju 5,6 eura dnevno, za svaki dan za koji koriste zajedničko odsustvo. Kada roditelji dijele svoje odsustvo, bonus dostiže svoj maksimum od 1,513 eura. Bonus se takođe koristi kada roditelji ne žive zajedno.
U.K.*	13 nedjelja po roditelju, po djetetu (18 u slučaju smetnji u razvoju i oba roditelja rade).Maksimalno 4 nedjelje godišnje u intervalima od najmanje jedne nedjelje.	5 godina	Neplaćeno – ali lokalne varijante i poslodavci mogu da pruže isplatu naknade	Roditelji koji su usvojili djecu imaju pravo na naknadu propisanog porodijskog odsustva i neplaćeno roditeljsko odsustvo.

Prilog 4. Materijalno obezbjeđenje – finansijska pomoć porodicama i odnos sa prosječnom zaradom u zemlji

Zemlja	Vrsta materijalnog davanja	Lica koja imaju pravo na naknadu	Mjesečni iznos materijalnih davanja (€)	Trajanje	Prosječna mjesečna neto zarada (€) ⁴²	% prosječne mjesečne zarade	Ostale naknade
Belgija	Socijalna pomoć	Svako lice sa prebivalištem u državi koje nema dovoljno sredstava za život i nije u mogućnosti da obezbijedi prihod.	534,23 € za jedno lice u zajednici; 801,31 € za pojedinca; 1.068,45 € za lice koje izdržava porodicu.	Trajanje nije ograničeno, ali primalac naknade mora biti spreman da prihvati posao, ukoliko nije spriječen iz zdravstvenih razloga.	2.211,74 €	24,1 % za jedno lice u zajednici; 36,2 % za pojedinca; 48,3 % za lice koje izdržava porodicu.	
Danska	Socijalna pomoć za nezaposlene	Nezaposleni pojedinci i porodice	71% od prosječne zarade za pojedinca, 69% od prosječne zarade za bračni par; 81% za samohranog roditelja sa dvoje djece, 79% za dva roditelja sa dvoje djece. ⁴³	/	2.141,05 €		
Estonija	Naknada za zadovoljenje osnovnih životnih potreba (eng. <i>subsistence benefit</i>)	Pojedinac ili porodica čiji je mjesečni neto prihod, nakon odbijanja stalnih troškova u vezi sa stanovanjem, ispod nivoa egzistencije.	76,70 € za pojedinca i prvog člana porodice i 61,36€ za drugog i ostale članove porodice. ⁴⁴	/	555,30 €	13,9 % za pojedinca i prvog člana porodice; 11,05% za drugog i ostale članove porodice.	
Grčka	Nije navedno.				842,55 €		<i>Porodična naknada</i> (Godišnji iznos porodične naknade kreće se od 98,64 eura, za jedno dijete do 2.164 eura za 14-oro djece.
Irska	Naknada namijenjena nezaposlenim licima	Lica koja imaju između 18 i 66 godina starosti, sposobna su za rad i traže posao.	a) 188 € na nedjeljnom nivou za pojedinca; b) 312, 8 € za dva odrasla lica; c) 342,6 € dva odrasla lica i jedno dijete; d) 372,4 € za dva odrasla lica sa dvoje djece; e) 402,2 € za dva odrasla lica sa troje djece.	Naknada za nezaposlene je vrsta socijalne pomoći čiji period trajanja nije ograničen, sve dok pojedinac ispunjava uslove.	691,87 €* ⁴⁵	a) 27,2 % b) 45,2% c) 49,5% d) 53,9% e) 58,1%	
Italija	a) Tzv. karta za kupovinu b) Tzv. socijalna karta	a) Porodice sa maloljetnom djecom koje imaju godišnji prihod manji od 3.000 eura. b) Za lica preko 65 godina starosti ili djecu koja imaju manje od tri godine, sa godišnjim prihodom manjim od 6.000 eura.	a) 231€ za dvočlanu porodicu; 281 € za tročlanu porodicu; 331 € za četvoročlanu porodicu; 404 € za porodice sa pet i više članova. b) 40 € mjesečno.	Ni jedna ni druga vrsta pomoći nemaju ograničeno trajanje i prestaju da važe onda kada se potroše sredstva opredijeljena za finansiranje.	1.597,65 €	a) 14,4% 17,6% 20,7% 25,3% b) 2,5%	Italija

⁴² U tabeli su predstavljeni podaci o prosječnim mjesečnim neto zaradama za 2011. godinu koji su preuzeti sa stranice Eurostata.

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_nt_net&lang=en (28.1.2013) Izuzetak su Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo koje su u odgovorima putem ECPRD mreže navele nedjeljne iznose prosječne zarade za 2012. godinu i Rumunija koja je navela prosječnu mjesečnu neto zaradu za 2012. godinu, te su stoga obilježene znakom *.

⁴³ Podaci se odnose na 2009. godinu, a zasnovani su na primjeru kada period nezaposlenosti ne prelazi 60 mjeseci.

⁴⁴ Primaoci naknade imaju pravo na dodatnu naknadu u iznosu od 15 eura u slučaju da su svi članovi porodice maloljetni.

Zemlja	Vrsta materijalnog davanja	Lica koja imaju pravo na naknadu	Mjesečni iznos materijalnih davanja (€)	Trajanje	Prosječna mjesečna neto zarada (€) ⁴⁵	% prosječne mjesečne zarade	Ostale naknade
Mađarska	a) Redovni dodatak za zaštitu djece b) Povećani iznos porodičnog dodatka	a) Lica u čijoj porodici mjesečni prihod po članu porodice ne prelazi 140% iznosa minimalne starosne penzije (135,5 euraa) ⁴⁶ i lica u čijoj porodici mjesečni prihod po članu porodice ne prelazi 130% iznosa minimalne starosne penzije (125,8 euraa). ⁴⁷ b) Djeca do 18 godina starosti koja zbog bolesti ili invaliditeta zahtijevaju poseban nadzor i brigu, lica koja imaju preko 18 godina starosti, koja su prije nego što su navršila 18 godina starosti izgubila najmanje 67% sposobnosti za rada ili oštetila svoje zdravlje najmanje 50% i u takvom su stanju već godinu dana ili će biti najmanje za godinu dana.	a) Ova naknada omogućava finansijsku podršku dva puta godišnje i besplatne udžbenike. b) 79,11 € za dijete koje je teško bolesno ili ima neku vrstu invaliditeta. 87,94 € za pojedinca koji odgaja dijete koje je teško bolesno ili ima neku vrstu invaliditeta. 68,92 € za lice koje ima više od 18 godina starosti i ozbiljno je bolesno ili ima neku vrstu invaliditeta.		502,91 €	b) 15,7% za dijete koje je teško bolesno ili ima neku vrstu invaliditeta; 17,5% za pojedinca koji odgaja dijete koje je teško bolesno ili ima neku vrstu invaliditeta; 13,7% za lice koje ima više od 18 godina starosti i ozbiljno je bolesno ili ima neku vrstu invaliditeta.	<i>Podrška u odgajanju djece</i> (Pravo na ovu vrstu naknade imaju roditelji koji odgajaju troje ili više djece, a najmlađe među njima je uzrasta od tri do osam godina starosti. Iznos odgovara minimalnoj starosnoj penziji, odnosno 96,77 € , što je 19,2% u odnosu na prosječnu zaradu.
Njemačka					2.187 €		Roditeljska naknada u zavisnosti od prihoda, a najmanje 300 euraa (13,7% u odnosu na prosječnu zaradu), najviše 1.800 euraa(82,3%); Naknada za izdržavanje djece 180 euraa mjesečno, po djetetu (8,2%).
Rumunija	Socijalna pomoć za obezbjeđivanje garantovanog minimalnog dohotka	Pojedinci i porodice u zavisnosti od prihoda i imovinskog stanja.	28,54 € za pojedinca, 51,37 € za porodicu sa dva člana, 71,91 € za porodicu sa tri člana, 89,04 € za porodicu sa četiri člana, 106,16 € za porodicu sa pet članova, 113,24 € za porodicu sa šest i više članova.		350, 90 €*.	8,1% za pojedinca; 14,6% za porodicu sa dva člana; 20,5% za porodicu sa tri člana; 25,4% za porodicu sa četiri člana; 30,2% za porodicu sa pet članova; 32,2% za šest i više čl.	Dodatak za porodicu namijenjen porodicama koje imaju niske prihode, a odgajaju djecu. ⁴⁸ Iznos naknade zavisi od broja djece

⁴⁵ U tabeli su predstavljeni podaci o prosječnim mjesečnim neto zaradama za 2011. godinu koji su preuzeti sa web stranice Eurostata.

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_nt_net&lang=en (28.1.2013) Izuzetak su Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo koje su u odgovorima putem ECPRD mreže navele nedjeljne iznose prosječne zarade za 2012. godinu i Rumunija koja je navela prosječnu mjesečnu neto zaradu za 2012. godinu, te su stoga obilježene znakom *.

⁴⁶ U slučaju da dijete odgaja samohrani roditelj, da je dijete bolesno ili ima smetnje u razvoju ili u slučaju punoljetnog djeteta koje zadovoljava druge uslove.

⁴⁷ U slučaju da lice ne spada u prethodnu grupu, a imovina po članu porodice ne prelazi zakonski predviđene vrijednosti.

⁴⁸ Naknada se dodjeljuje svim porodicama koje imaju djecu do 18 godina starosti, a mjesečni neto prihod po članu porodice je niži od zakonom propisane granice.

Zemlja	Vrsta materijalnog davanja	Lica koja imaju pravo na naknadu	Mjesečni iznos materijalnih davanja (€)	Trajanje	Prosječna mjesečna neto zarada (€) ⁴⁹	% prosječne mjesečne zarade	Ostale naknade
Slovenija	Novčana socijalna pomoć ⁵⁰	Lica koja ne mogu obezbijediti ličnu egzistenciju, niti ostvariti prava koja proističu iz rada i osiguranja, te lica koja ne mogu obezbijediti dovoljno prihoda za sebe i svoju porodicu u iznosu minimalnog dohotka iz razloga koji su van njegove moći	202,17 € za lice koje je registrovano kao nezaposleno ili registrovano da traži posao; 202,17 € za lica koja su trajno nezaposlena ili onesposobljena za rad, a imaju preko 63 godine starosti (žene) ili preko 65 godina starosti (muškarci); 288,81 € za prvo odraslo lice ili pojedinca, ili odraslo lice u ustanovi za njegu; 369,68 € za prvo odraslo lice ili pojedinca koji radi između 60 i 128 sati mjesečno itd. ⁵¹	od 1 do 3 mjeseca (ako se po prvi put aplicira); od 1 do 6 mjeseci (u slučaju primanja finansijske socijalne pomoći bez prekida); godinu dana (ako osoba ima preko 63 godine (ili 65 godina), usled bolesti ili invaliditeta, i ako ne postoji mogućnost da se društveni položaj korisnika poboljšao); trajno (za osobu koja je trajno nesposobna ili onesposobljena za rad, ili ima preko 63 godine (65 godina) i ako nema imovine, i nije u ustanovi za njegu i čiji članovi porodice ispunjavaju odgovarajuće uslove.	825,69 €	24,5% za lice koje je registrovano kao nezaposlena ili registrovano da traži posao i lica koja su trajno nezaposlena, a imaju 63 (65) godina starosti; 35% za prvo odraslo lice ili pojedinca, ili odraslo lice u ustanovi za njegu; 44,8% za prvo odraslo lice ili pojedinca koji radi između 60 i 128 sati mjesečno.	
Ujedinjeno Kraljevstvo	Dodatna materijalna davanja	Porodice bez prihoda	84,75 € nedjeljno za porodicu sa jednim odraslim članom ili 133,03 € za porodicu sa dva odrasla člana.	Trajanje naknada trenutno nije ograničeno.	483,41 €*	17,5% za porodicu sa jednim odraslim članom; 27,5% za porodicu sa dva odrasla člana	

⁴⁹ U tabeli su predstavljeni podaci o prosječnim mjesečnim neto zaradama za 2011. godinu koji su preuzeti sa web stranice Eurostata.

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_nt_net&lang=en (28.1.2013) Izuzetak su Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo koje su u odgovorima putem ECPRD mreže navele nedjeljne iznose prosječne zarade za 2012. godinu i Rumunija koja je navela prosječnu mjesečnu neto zaradu za 2012. godinu, te su stoga obilježene znakom *.

⁵⁰ Novčana socijalna pomoć zavisi od iznosa prihoda, broja članova porodice, uštedevine, obezbijeđene njege i mogućnosti postojanja krivične odgovornosti.

⁵¹ U Sloveniji postoji niz socijalnih davanja u skladu sa Zakonom o socijalnoj pomoći koji je stupio na snagu 1. januara 2012. godine. Detaljnije informacije o tome nalaze se u dijelu teksta u kojem je dat komparativni pregled.

Izvori informacija

1. Agencija za državno socijalno osiguranje Letonije <http://www.vsaa.lv/en/services/parents/family-state-benefit>
2. Currency Converter Oanda <http://www.oanda.com/currency/converter/>
3. ECPRD Request No. 2191 *Social Welfare in EU Member States (financial support for the family)*, January 7, 2013
4. Estonian Social Insurance Board <http://www.ensib.ee/main-page/>
5. Estonian State Portal: Subsistence Level and Subsistence Benefit
https://www.eesti.ee/eng/teemad/toetused_ja_sotsiaalabi/toetused_ja_huvitised/toimetulekutoetus
6. Informacije o sistemu socijalne zaštite u Irskoj
http://www.citizensinformation.ie/en/social_welfare/irish_social_welfare_system/social_welfare_system_in_ireland.html
7. Internet stranica Eurostata http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_nt_net&lang=en
8. Internet stranica Ministarstva socijalne zaštite Irske
<http://www.welfare.ie/EN/Schemes/BirthChildrenAndFamilies/OneParentFamilies/Pages/opfp.aspx>
9. Internet stranica Centralne kancelarije za statistiku Irske <http://www.cso.ie/en/releasesandpublications/earnings/>
10. OECD: *Key characteristics of parental leave systems*, OECD - Social Policy Division - Directorate of Employment, Labour and Social Affairs http://www.oecd.org/els/socialpoliciesanddata/PF2.1_Parental_leave_systems%20-%20updated%20%2018_July_2012.pdf
11. Office for National Statistics - Annual Survey of Hours and Earnings (ASHE) - <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/ashe/annual-survey-of-hours-and-earnings/2012-provisional-results/stb-ashe-statistical-bulletin-2012.html#tab-Weekly-earnings>

12. Parental Benefit Act Estonia <http://www.legaltext.ee/text/en/X80006K3.htm>
13. Social Welfare Act Estonia <http://www.legaltext.ee/text/en/X1043K10.htm>
14. State Family Benefits Act Estonia <http://www.legaltext.ee/text/en/X60007K5.htm>
15. The European Alliance for Families: *Country Profiles* http://europa.eu/familyalliance/countries/index_en.htm
16. The Parental Leave Act Ireland (1998) <http://www.irishstatutebook.ie/1998/en/act/pub/0030/index.html>
17. The Parental Leave (Amendment) Act Ireland (2006) <http://www.irishstatutebook.ie/2006/en/act/pub/0013/index.html>
(23.1.2013.)
18. V. Dimitrijević, D. Popović, T. Papić, V. Petrović „Međunarodno pravo ljudskih prava“, Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, 2007, str. 315-322